

ÅRSRAPPORT
2017
FOR STATPED

Innhold

Del I: Lederens beretning	4
Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
1. Omtale av etaten og samfunnsoppdraget	6
2. Omtale av organisering og arbeidsformer	7
3. Presentasjon av utvalgte hovedtall	9
Del III: Årets aktiviteter og resultater	11
1. Samfunnsmandat og bidrag til sektormålene.....	11
2. Redegjørelse for aktiviteter, resultater og effekter.....	12
Hovedmål 1	12
Hovedmål 2	21
Hovedmål 3	25
3. Gjennomføring av oppdrag fra Udir	28
4. Hovedfunn i gjennomførte evalueringer	35
5. Redegjørelse for ressursbruk	36
Del IV: Styring og kontroll i etaten	39
Del VI: Årsregnskap.....	47
Del V: Vurdering av framtidssutsikter	61
Vedlegg 1 Faste oppdrag	62
Vedlegg 2 Rapportering på annen styringsinformasjon	73

Del I: Lederens beretning

Inkludering lønner seg er et overgripende perspektiv i *Målbilde for Statped 2017–2022*.

Det reflekterer verdigrunnlaget i barnehage og skole og gir dermed retning til arbeid og satsinger i etaten. Digitalisering har et potensial for inkludering som kan gi nye muligheter for læringsutbytte, mestring og deltakelse i opplæring, arbeids- og samfunnsliv. Digitalisering kan øke brukernes og innbyggernes forventninger om å få likeverdige tilgang til tjenester fra det offentlige i hele landet. I april 2017 etablerte Statped et digitaliseringsprosjekt som skal vare ut 2019. Prosjektet er etatens svar på styringssignaler om digitalisering og digitalt førstevalg. Med dette prosjektet har Statped lagt et godt grunnlag for å ta i bruk ny teknologi og bli mer effektiv i ekstern og intern samhandling.

2017 var det første ordinære driftsåret etter omstilling av Statped i perioden 2012–2016. Omstillingsarbeidet er blitt evaluert på oppdrag både fra Utdanningsdirektoratet og Statped selv. Evalueringene har slått fast at Statped har lyktes med å etablere en ny etat og levert på bestillingene for omstillingen. Samtidig har evalueringene pekt på noen interne utfordringer som Statped har grepet tak i, og arbeider videre med i 2018.

Også 2017 fikk Statped nye oppdrag. Blant annet skal etaten styrke tilbudet til barn og unge med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Brukerne av ASK er en heterogen gruppe med store behov for individuell tilpasning og tilrettelegging. Behovet for ASK-kompetanse i kommunene er stort, og Statped har allerede startet etterutdanning for rådgivere i pedagogisk-psykologisk tjeneste. Et annet oppdrag er å ivareta den faglige delen av tilskuddsordningen for særskilt tilrettelagt materiell og læremidler for barn i barnehage, grunn- og videregående opplæring. Statped ble også involvert i *Inkludering på alvor*, et samarbeidsprosjekt mellom statlige aktører og enkelte kommuner som prøver ut ulike prosjekt for å øke inkluderingen av barn med spesielle behov.

Brukere skal få rask tilgang til våre tjenester. Systematisk arbeid med å redusere saksbehandlings- og ventetiden har gitt resultater. Saksbehandlingstiden for individbaserte søknader er redusert med tre dager fra 2016, og ventetiden fra en søknad er innvilget til tjenesten starter er redusert med elleve dager. Dialogen med PP-tjenesten i forkant av søknad ser ut til å bidra til mer treffsikre søknader og tydelige tjenester.

I 2017 har vi fortsatt det gode samarbeidet med brukerorganisasjonene og videreutviklet form og innhold i våre møter med brukerrepresentanter. Et viktig element i samhandlingen i 2017 har vært strukturert rundt Statpeds målbilde for 2017- 2022 om inkludering. Brukerorganisasjonene har her gitt sine viktige innspill til etatens arbeid de kommende årene.

Kommunene og fylkeskommunene er vår viktigste samarbeidspart og vi har prioritert å videreutvikle et tett og godt samarbeid med dem. For å sikre at kommunene skal få rask tilgang til Statpeds kompetanse har det vært viktig å strukturere samarbeidet mellom kommunene og Statped. Dette har skjedd gjennom den avtalestrukturen som er etablert. Det å skape forutsigbarhet i tjenesteytingen bidrar til å skape større nærhet i tjenestekjeden mellom ulike aktører rundt brukeren. I 2017 har Statped levert individbaserte tjenester til 405 kommuner og har rammeavtaler med 84 prosent av kommuner og fylkeskommuner. Målet er at flere kommuner skal se nytten samarbeidet med Statped har for brukerne, og inngå avtale om slik samarbeid.

Vi har også fokusert på samarbeid med UH-sektoren, fylkesmennene, helseinstanser og andre. Vi ser potensiale for bedre tjenester til våre brukere ved at statlige instanser samarbeider, og ønsker derfor et tettere og mer forpliktende samarbeid med de statlige aktørene. Vi har revidert avtalestrukturen og etablert eller reforhandlet flere avtaler. Alt i alt har fokuset på avtaler bidratt til god rolleavklaring og positive samarbeidsrelasjoner.

I løpet av året har Statped tatt i bruk Office 365 og Workplace som verktøy for intern samhandling. Dette har gjort det enklere å dele kunnskap, og mange ansatte har prøvd ut nye arbeids- og samarbeidsmåter. I 2017 avsluttet etaten et kompetanseprogram for etatens rådgivere, der rollen som kunnskapsmedarbeider har stått sentralt i interne kompetansehevingstiltak.

Eiendomsprosjektet ble avsluttet i 2017. Ansatte er samlet i færre bygg og arealene er bedre utnyttet. Dette legger bedre til rette for samarbeid på tvers av faggrenser. Vi har anskaffet fremtidsrettede kurs- og møterom slik at vi ruster oss for å samhandle digitalt med omgivelsene.

Leder vurderer at Statped har levert et godt resultat også i 2017. Vi har startet det viktige arbeidet med digitalisering og å utvikle kompetanse på fremtidsrettede løsninger. Statpeds ansatte viser et stort engasjement og ambisjoner om å bidra til å skape inkluderende og tilrettelagte læringsmiljøer.

Tone L. Mørk

Direktør Statped
Oslo 15.3.2018

Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall

1. Omtale av etaten og samfunnsoppdraget

Statped er en nasjonal etat som gir spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner og bidrar gjennom sitt arbeid til å forsterke inkluderende læringsmiljø. Statped er statens virkemiddel for å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å nå sektormålene som er satt for barnehagen og grunnopplæringen. Vi skal bidra til en tilpasset og inkluderende opplæring for barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov. Statped etatsstyres av Utdanningsdirektoratet.

Statpeds samfunnsmandat er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre eget liv, å være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

I Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2017 ble det satt følgende hovedmål for Statped (jf. Prop. 1 S (2016-2017), Innst. 12 S (2016-2017)):

- Være en tydelig og tilgjengelig yter av spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner. Alle kommuner og fylkeskommuner skal få likeverdig tilgang til tjenester fra Statped.
- Videreutvikle spisskompetanse innenfor de fastsatte spesialpedagogiske fagområdene og være en bidragsyter til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring på disse områdene.
- Arbeide ut fra en helhetlig FoU-strategi for prioritering av områder for forskings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området, forankret i et samarbeid med universitet og høyskoler.

Del III av årsrapporten inneholder en redegjørelse for Statpeds bidrag til sektormålene i 2017 og vurderinger av måloppnåelsen for etatens hovedmål.

Statped skal bidra med høy kompetanse og kvalitet innenfor det spesialpedagogiske feltet. Statped har spisskompetanse på opplæring innen de seks fagområdene syn, hørsel, kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet, sammensatte lærevansker, språk og tale, og ervervet hjerneskade. I tillegg har Statped kompetanse på systemrettet arbeid og systembaserte arbeidsprosesser. Etatens satsning på å løfte inkluderingsperspektivet har vært sentralt i 2017.

Statped er sentral formidler av læringsressurser og skal bidra til at teknologiske hjelpemiddel tas i bruk på opplæringsfeltet. Sammen med universiteter og høyskoler skal Statped bidra til spesialpedagogisk kunnskapsutvikling og spre kunnskap innenfor spesialpedagogiske områder. Statped har i tillegg ansvaret for driften av Skådalen skole for døvblindfødte.

Statpeds brukere er barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov, samt deres foreldre og foresatte. Statpeds samarbeidspartnere er kommuner, fylkeskommuner, helseinstitusjoner, universitet og høyskoler samt andre profesjonelle tjenesteytere.

Statped gir tjenester til kommuner og fylkeskommuner som skal medvirke til at brukerne får god og tilrettelagt opplæring og tilfredsstillende læringsutbytte som fører til mestring. Til samarbeidspartnere og fagmiljø utvikler vi kompetanse og formidler kunnskap om spesialundervisning og likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring.

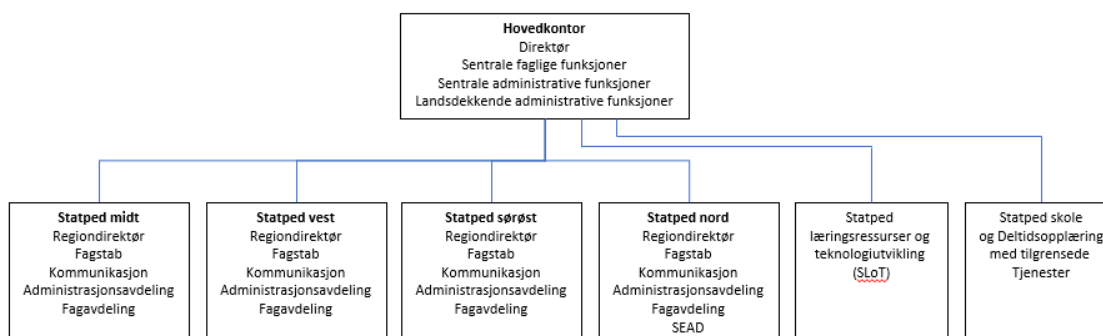
2. Omtale av organisering og arbeidsformer

Organisering

Statped er delt inn i fire flerfaglige regioner og et hovedkontor. Hovedkontoret, som ligger i Oslo, skal koordinere virksomheten på tvers av regioner, slik at Statped fremstår som én samlet etat.

Alle regioner har kompetanse på Statpeds seks fagområder, men antallet og størrelsen på fagavdelingene varierer fra region til region. Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) er en landsdekkende avdeling i region nord som har et landsdekkende ansvar for tjenester til samiske brukere. I løpet av 2017 er det opprettet en landsdekkende enhet for kombinerte syns- og hørselsvansker og døvblindhet. Enkelte av tjenesteområdene er organisert som landsdekkende enheter, ettersom det er få brukere og fagmiljøene er små. Også nye innsatsområder, eksempelvis ASK og deltidsopplæringen, er organisert som landsdekkende tjenester. A.C. Møller skole for hørselshemmede er overført til Trondheim kommune.

Statped organisasjonskart

Etaten ledes av Statpeds direktør. De fire regiondirektørene og direktør for avdeling for læringsressurser og teknologiutvikling (SLoT) har ansvar for drift og utvikling i sine respektive regioner/avdeling. Disse inngår i direktørens ledergruppe. Som ledere i den sentrale ledergruppen har de også et nasjonalt ansvar, det vil si for etatens samlede ressurser, resultater og måloppnåelse.

Direktør Statped: Tone L. Mørk

Statped nord: Regiondirektør Kristin Fastvold

Statped midt: Regiondirektør Lasse Arntsen

Statped sørøst: Regiondirektør Jo Fiske

Statped vest: Regiondirektør Gerd Ingunn Opdal

Avdelingsdirektør læringsressurs og teknologi: Tone L. Mørk (fungerende)

Den strategiske ledergruppen består i tillegg av avdelingsdirektør for fag- og prosess; Marie E. Axelsen, avdelingsdirektør for økonomi- og virksomhetsstyring; Kristina Medin, avdelingsdirektør for kvalitet og støtte; Espen R. Haram, skolefaglig ansvarlig; Grethe Kruse Aas, kommunikasjonssjef; Marit Helene Meyer, og FoU-direktør; Lise Kristoffersen, alle med stabsfunksjoner organisatorisk tilknyttet hovedkontoret. I 2017 startet vi planleggingen av enkelte organisatoriske endringer som vil tre i kraft fra 1. mai 2018.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning og samarbeid med brukernes interesseorganisasjoner står sentralt i arbeidet med å utvikle Statpeds tjenester. Statped har brukermedvirkningsorganer på både nasjonalt og regionalt nivå, samt på alle fagområder. Hvert år arrangeres en nasjonal brukerkonferanse hvor de regionale brukerrådene, det nasjonale brukerrådet, de faglige samarbeidsrådene og andre samarbeidspartnere deltar. For at brukermedvirkning i Statped skal utvikles i tråd med de samfunnsmessige behov og brukernes tilbakemeldinger er det i 2017 satt av en egen faglig stabsfunksjon som skal ivareta dette ansvaret. I 2017 er det også opprettet et *ungdomspanel* som består av unge brukerrepresentanter.

Ansatte

Ved utgangen av 2017 hadde etaten 674 årsverk. Dette er en nedgang på 47 siden årsslutt 2016. Nedgangen skyldes blant annet overføringen av A.C. Møller Skole for hørselshemmede til Trondheim kommune. Etaten hadde ved årsslutt 50 pågående ansettelsesprosesser.

Lokasjoner

Etaten er fordelt på 14 lokasjoner, hvor hver lokasjon er tilknyttet et regionskontor eller hovedkontoret. Antall lokasjoner er redusert med 18 siden 2013, to av disse er avviklet i 2017. Reduksjonen i antall lokasjoner er et resultat av omstillingsarbeidet i etaten.

3. Presentasjon av utvalgte hovedtall

Nøkkeltall fra årsregnskapet

<i>Tall i 1 000 kroner</i>	2017	2016	2015
Total utgiftsbevilgning	728 724	666 966	671 218
Totalt regnskapsførte utgifter	688 802	655 126	664 777
Oppdragsinntekter	35 902	36 288	45 044

Tjenester

I 2017 har 7 800 brukere mottatt én eller flere tjenester fra Statped (8 631 i 2016). I tillegg har vi jobbet med 2 460 systembaserte tjenester (2 478 i 2016). Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 22 dager for søknader om individbaserte tjenester (25 dager i 2016), og 28 dager for søknader om systembaserte tjenester (32 dager). Dette er nærmere omtalt i del III side 17. Statped har i 2017 levert individbaserte tjenester til 405 av 426 kommuner.

Læringsressurser

Statped har til skoleåret 2017/2018 tilrettelagt 150 (mot 132 til forrige skoleår) nye lærebøker pedagogisk (nyproduksjoner), enten i punktskrift (papir eller e-bok tilpasset leselist) eller som lydbok. I tillegg er 236 læreverk (mot 250 til forrige skoleår) levert i ett eller flere eksemplarer i punktskrift på papir og/eller e-bok tilpasset leselist (reproduksjoner).

Ved utgangen av 2017 er det registrert utlån av 78 000 skolelydbøker, mot om lag 30 000 i 2016. Dette er registrerte utlån i den nye digitale distribusjonsløsningen som Statped lanserte til skolestart i samarbeid med Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (nedlastning og streaming av lydbøker). Dette er en kraftig økning av utlånet av skolelydbøker og vi ser effekten av at distribusjonen nå skjer digitalt og ikke som utsendelse av CDer – og at lydbøkene er blitt gratis å låne.

Vi ser en viss nedgang av salget fra nettbutikken. Det er solgt 5 917 læringsressurser gjennom nettbutikken, mot 6 753 i 2016, 8 087 i 2015 og 7 740 i 2014. Statped har de siste par årene digitalisert noe veiledningsmateriell som tidligere har vært solgt gjennom nettbutikken og gjort disse gratis nedlastbare fra statped.no. Nedlastning fra statped.no øker tilgjengeligheten til ressursene.

I 2017 ble det lastet ned 29 302 apper (mot 59 662 i 2016, 14 559 i 2015 og 11 650 i 2014). Hovedandelen av nedlastningene i 2016 var Tegnordboka i forbindelse med at Tegnordboka ble gjort tilgjengelig som app. Vi ser at også for 2017 er det Tegnordboka som utgjør en forholdsvis stor andel av nedlastningene.

Kurs

Kurs, konferanser, nettverk og andre systemrettede tjenester er en stor og viktig del av Statped's arbeid med å øke kompetansen på det spesialpedagogiske feltet i opplæringssektoren, og ett viktig bidrag til å nå sektormålene. Vi arrangerte 490 kurs, konferanser, etterutdanninger og lignende i 2017 (mot 461 i 2016), med et totalt antall deltagere på om lag 10 590 (8 700 i 2016). Blant disse kan vi nevne de fire nasjonale konferansene som når ut til et stort antall interessenter, se omtale på side 23.

Del III: Årets aktiviteter og resultater

1. Samfunnsmandat og bidrag til sektormålene

Statpeds oppgave er å bidra til at kommuner og fylkeskommuner oppfyller krav i lov og forskrift innen opplæringsområdet. Statped bistår med spisskompetanse og gir tjenester til enkeltbrukere, PP- tjenesten, skoler og barnehager. Statpeds spisskompetanse innen det spesialpedagogiske området bidrar til at barn, unge og voksne kan utnytte sitt læringspotensial i sitt naturlige læringsmiljø.

Statpeds samfunnsmandat er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre eget liv, å være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Statpeds målbilde for 2017-2022 beskriver hvordan etaten skal jobbe for å oppnå samfunnsmandatet. Hovedmålene som fastsettes årlig av Stortinget er de viktigste føringene for Statpeds bidrag til å nå målene for sektoren. Vi redegjør for prioriteringer og resultater av arbeidet med å nå hovedmålene i kapittel 2. Øvrige krav fra Utdanningsdirektoratet fremkommer i tildelingsbrevet for 2017, og er rapportert i del II og IV.

På oppdrag fra Utdanningsdirektoratet gjennomførte Statped satsningen *Vi sprenger grenser* i perioden august 2013 til desember 2017. Utgangspunktet for *Vi sprenger grenser* var at barn og unge med store sammensatte lærevansker og utviklingshemming møtes av for lave forventninger og mangelfull pedagogisk innsats i barnehage og skole. Målet med satsningen var å forbedre opplæringstilbudet til denne gruppen barn og unge. Verktøy og metoder fra oppdraget skal nå integreres i Statped sin eksisterende tjenesteportefølje og bidra til å kvalitetssikre det arbeidet som gjøres overfor målgruppen i *Vi sprenger grenser*.

Ett tiltak som kan bidra til å oppnå Statpeds samfunnsmandat, å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å mestre eget liv, å være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv, er etatens bidrag i 0-24 samarbeidet. 0-24 samarbeidet skal avdekke felles utfordringer for etatene rundt brukeren og de tjenester som leveres til brukerne. Målet med satsningen er å fremme felles tiltak og strategier for bedre oppfølging av utsatte barn og unge. Det overordnende målet for samarbeidet er at færre faller utenfor ved at flere gjennomfører videregående opplæring og kommer i arbeid.

Statped deltar i arbeidsgruppen for bedre informasjon og koordinerte tjenester til familier med barn med nedsatt funksjonsevne. Målet er å foreslå tiltak som skal bidra til at barn og unge med funksjonshemming/nedsatt funksjonsevne skal klare å fullføre videregående skole slik at de kan studere videre, delta i arbeidslivet, etablere seg i bolig og delta i samfunnet for øvrig. Statpeds vurdering er at 0-24 samarbeidet kan resultere i bedre koordinering og samordning av tjenester gjennom utdanningsløpet, og at dette kan gi effekter i form av at flere brukere kan gjennomføre videregående utdanning. Etter vår mening er intensjonen med satsningen god, men tiltaket har også utnyttet potensiale som vi ser frem imot at blir tatt i bruk.

I tillegg er Statped med på satsningen *Inkludering på alvor* i regi av Udir og i samarbeid med fylkesmannen i Agder og Trøndelag. Arbeidet har som mål å utarbeide metoder eller modeller for inkludering i fellesskap med to kommuner i hvert av disse fylkene. Arbeidet startet i 2017 og skal pågå til 2019. Marnardal kommune har kommet lengst i arbeidet og vi beskriver derfor det arbeidet som eksempel. Kommunen har et langsiktig mål om at flere skal fullføre videregående opplæring. Ett ledd for å nå målet er å bli med på prosjektet *inkludering på alvor* for å øke kompetansen hos de ansatte i oppvekstsektoren innen inkluderende praksis og bedre didaktisk bruk av digitale hjelpemidler. Statped bidrar med en modulbasert kursrekke. Innholdet i modulene er basert på behovet som kommunen har skissert og har blant annet lærings-syn, dybdelæring, digitale verktøy og bruk av teknologi i grunnleggende ferdigheter som lesning, skriving og regning som tema. Gjennom dette prosjektet utvikles en flerfaglig e-læringspakke som kan gjenbrukes i andre kommuner når de har tilsvarende behov.

Likeverdige tjenester forstås som lik tilgang til tjenester som er tilpasset både den enkelte bruker og kompetansen i systemet rundt brukeren. Statpeds vurdering er at et enhetlig system for oppdragshåndtering, det vil si søknadsinngangen til Statped (*én dør inn*) er en viktig forutsetning for likeverdig tilgang til tjenestene. I løpet av 2017 er retningslinjer og maler for oppdragshåndtering gjennomgått og justert etter innspill fra samarbeidspartnere og ansatte i etaten. Utviklingen av systemet for oppdragshåndtering vil være en kontinuerlig prosess og har som mål å skape nærhet til kommunene, redusere byråkrati og øke tilgjengeligheten til Statpeds kompetanse.

2. Redegjørelse for aktiviteter, resultater og effekter

Hovedmål 1

Statped skal være en tydelig og tilgjengelig yter av spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner. Alle kommuner og fylkeskommuner skal få likeverdig tilgang til tjenester fra Statped.

Delmål 1.1 Statped leverer tjenester med god kvalitet

Statped leverer tjenester på fylkeskommunalt nivå, kommunalt nivå og individnivå. Hva som oppleves som god kvalitet på en tjeneste vil være både nivåavhengig og avhengig av den enkelte mottakers subjektive opplevelse, forventninger om og krav til kvalitet. Statped skal levere tjenester med rett kvalitet på riktig nivå.

Riktig tjeneste på individnivå innebærer å utforme tjenestene i samarbeid med den enkelte bruker, at tjenestene oppleves som virkningsfulle for den enkelte, og at de gir økt grad av inkludering. Rett tjeneste på kommunalt og fylkeskommunalt nivå innebærer at tjenestene skal sette skoler, barnehager og kommuner i stand til å utforme, igangsette og evaluere tiltak rundt enkeltbrukere og som beskrevet og anbefalt av PPT. Videre at skoler, barnehager og kommuner tilegner seg kompetanse om at planlegging og tilrettelegging av gode læringsmiljøer bidrar til å møte enkeltbrukeres behov, redusere funksjonsvansker og forebygge marginalisering. Tjenester på de ulike nivåene kvalitetssikres gjennom samarbeid med, veiledning til, og etterutdanning av PP-tjenesten. Gjennom å tilføre PP-tjenesten faglig støtte, tyngde og spisskompetanse i brukersaker og systemsaker kan den faglige innsatsen iverksettes på et tidlig tidspunkt og den faglige kvaliteten økes.

I henhold til tildelingsbrevet for 2017 skal Statped *Utvikle metoder for brukerundersøkelser som et grunnlag for egen evaluering av virksomheten*. Brukerundersøkelsene fra 2014-2016 viste at både brukere og samarbeidspartnere er tilfreds med tjenestene fra Statped. Resultatene av brukerundersøkelsene som vi har gjennomført de tre siste årene har vært relativt like, og vi har et brukermedvirkningssystem som sikrer at vi får løpende tilbakemeldinger fra brukerorganisasjonene.

Ett alternativ, eller supplement, til brukerundersøkelser er evaluering av tjenester. Vi har som ambisjon å utvikle ett helhetlig og systematisk opplegg for evaluering av tjenester. Dette innebærer at vi sammen med bruker og/eller samarbeidspartner skal evaluere de enkelte tjenestene, og sette resultatene i ett system som kan benyttes til å videreutvikle og forbedre tjenestene. I tillegg vil resultatene av evalueringene kunne gi oss informasjon om brukergrupper, fagområder eller tjenester som bør vurderes nærmere, for eksempel gjennom mer målrettede brukerundersøker. For å sikre at vi innfører et system for brukerundersøkelser og/eller evaluering av tjenester som er helhetlig og kan benyttes over lang tid, vil arbeidet kreve tid og ressurser også i 2018.

Vi mener at en tettere dialog med PPT underveis i søknadsprosessen blant annet har ført til en økning i antall flerfaglige vurderinger og færre avslag på søknader. Dialog før søknad bidrar i tillegg til en tydeligere avklaring i ansvarsfordeling mellom PPT og Statped, skaper større nærhet i samhandlingen og gjør det lettere å fange opp kommunens behov for kompetanseheving. Denne informasjonen benytter vi til å målrette og videreutvikle kvaliteten på tjenestene.

A.C. Møller skole ble overført Trondheim kommune fra 1. juli 2017. Skolen bruker fortsatt lokalene hos Statped i påvente av nye lokaler. Prosessen med overføringen var god og vi mener resultatet har blitt godt både for brukere og ansatte. Det er etablert god samhandling mellom kommunen og Statped.

Indikatorer til delmål 1.1

Indikator 1.1.1: Antall klager på gitte tjenester

Ambisjonsnivå: Null

Resultat 31.12.2017: 2

To skriftlige klager på tjenester er rapportert. Begge disse er saksbehandlet og avsluttet. Vi har behov for å etablere system for hvordan mottatte klager på tjenester registreres og behandles.

Delmål 1.2 Statped har en effektiv administrasjon

Den samlede reisetiden, målt som antallet timer på reise som er registrert i tidregistreringssystemet SAP er redusert fra omlag 57 200 timer i 2016 til omlag 52 400 timer i 2017. Tallene gir ikke det totale omfanget av tid brukt på reise, ettersom reiser innenfor ordinær arbeidstid ikke registreres. Noe av nedgangen kan skyldes reduksjonen i antall ansatte, men ettersom størsteparten av nedgangen i antall ansatte er fra overføringen av A.C. Møller skole, hvor ansatte har liten reisevirksomhet, vil dette bare forklare en liten del av nedgangen

Vi vurderer at nedgangen i stor grad skyldes at flere tjenester leveres digitalt og at vi benytter videokonferanse (VK) i økende grad, både i intern og ekstern samhandling. I tillegg har vi fokus på å effektivisere tjenesteytingen ved å planlegge bedre slik at for eksempel en rådgiver som allerede er i en kommune kan ta flere oppgaver. Ett annet eksempel er at ledere i region midt rullerer på å delta i dialogmøter med kommunene, noe som har ført til redusert ressursbruk og reisetid for denne gruppen. Mer bruk av VK kan øke kvaliteten på tjenesten fordi møtefrekvensen blir hyppigere og det er enklere å gjennomføre flerfaglige møter. Redusert reisetid er også positivt fordi høy reisevirksomhet kan være belastning for ansatte og slik at mer tid kan brukes på faglig arbeid.

Både som en konsekvens av reduksjon i antall lokasjoner og som ett ledd i arbeidet med å effektivisere etaten har vi i løpet av 2017 redusert antallet administrative funksjoner.

Andel fagårsverk er 81,8 prosent per 31.12 2017. Vi har hatt en stabil økning i andel fagårsverk siden 2014, hvor andelen var 79,2 prosent.

Indikator til delmål 1.2.

Indikator 1.2.1: Forholdet mellom fagårsverk og øvrige årsverk

Ambisjonsnivå: Tilsvarende som for 2016 (81 prosent fagårsverk)

Resultat 31.12.2017: 81,8 prosent fagårsverk

Delmål 1.3 Det er en klar ansvars- og oppgavedeling mellom Statped og samarbeidspartnere i tjenesteytingen

Statped inngår samarbeidsavtaler med kommuner, fylkeskommuner, UH-sektor, spesialhelse-tjenesten og NAV for å regulere og tydeliggjøre grenseoppgangen og oppgave- og ansvarsdelingen med våre samarbeidspartnere. Regionene arbeider kontinuerlig med å få på plass nye avtaler. Grenseoppgangen mellom hva som er henholdsvis Statped og samarbeidspartnere sitt ansvar kan allikevel fortsatt bli bedre. Vi har både behov for å være tydeligere på hva kommunene kan forvente av oss som tredjelinjetjeneste, og våre forventninger til kommunene/ skolene og PPT som første- og andrelinjetjeneste må bli tydeligere. Dette vil bidra til å avklare gjensidige forventninger, tydeliggjøre hvilke tjenester som tilbys og hvordan Statped kan brukes som et strategisk virkemiddel i kompetansehevingen i oppvekstsektoren.

Vi vurderer at samhandlingen med fylkesmennene har et potensiale som ikke er tatt ut.

Andel avslåtte søknader er på samme lave nivå som i 2016. Andel avslåtte søknader er gradvis redusert fra 9,1 prosent i 2014 til 1,9 prosent både i 2016 og 2017. Vi prioriterer å være tilgjengelig for dialog og veiledning til både brukere, foreldre/foresatte, PPT og andre hjelpeinstanser i forkant av en eventuell søknad om tjenester. PP-tjenestene tar hyppigere kontakt med Statped før søknad sendes, vi drøfter søknader på forhånd oftere enn før, og dette resulterer i søknader som er tydeligere og mer presise, og mer målrettede tjenester. Vi vurderer at 2 prosent avslåtte søknader vil være riktig ambisjonsnivå fremover.

Rammeavtaler med kommuner og fylkeskommuner

I løpet av 2017 er én ny avtale inngått og ambisjonsnivået på 95 prosent er fortsatt ikke oppnådd. Det er forskjeller mellom regionene. Region sørøst, som er den største regionen, har rammeavtaler med omlag 68 prosent av kommuner og fylkeskommuner i regionen, men øvrige regioner har avtaler med mellom 92 og 100 prosent. Region sørøst har i 2017 startet arbeidet med å tilrettelegge for å få på plass flere avtaler. På grunn av mange andre aktiviteter som flytteprosess og andre store prosjekter har det vært begrenset med tid til disse dialogene, men arbeidet vil intensiveres i 2018.

NAV

Vi har jobbet med avtalestrukturen. Alle avtaler med NAV hjelpemiddelsentraler er på plass. I tillegg har vi en overordnet avtale på nasjonalt nivå som også følges opp med strukturerte møter på ledernivå.

Helse

Statped har i 2017 kartlagt eksisterende avtaler, rutiner og praksiser for samarbeid med spesialisthelsetjenesten innenfor hvert fagområde og forslag til avtalestruktur og maler er utarbeidet. Dette er også et grunnlagsarbeid for å klargjøre arbeids- og ansvarsfordeling mellom sektorene. Statped har behov for at disse drøftes på et mer overordnet nivå og vil derfor løfte disse problemstillingene til Utdanningsdirektoratet for nærmere avklaringer.

Indikatorer til delmål 1.3

Indikator 1.3.1: Antall rammeavtaler med kommuner og fylkeskommuner

Ambisjonsnivå: 95 prosent

Resultat 2017: 84%

Indikator 1.3.3: Andel samarbeidsavtaler med skolene som har elever på deltidsopplæringen i Statped

Ambisjonsnivå: 100 prosent

Resultat: 95 prosent. I tillegg er 4 avtaler ikke returnert fra kommunene.

Indikator 1.3.4: Antall elever som får et deltidstilbud som mottar fjernundervisning fra Statped

Ambisjonsnivå: Økning fra 2016 (85 elever, 55 prosent)

Resultat: 92 (57 prosent)

Indikator 1.3.5: Andel avslåtte søknader (om individbaserte tjenester), fordelt på regioner

Ambisjonsnivå: Reduksjon fra 2016 (1,9 prosent, 31 avslåtte søknader)

Resultat 2017: 1,9 prosent (28 søknader)

Delmål 1.4 Statped har en effektiv saksbehandling og god tilgjengelighet

For dem som søker tjenester fra Statped, skal søknadsprosessen og saksgangen være ryddig og lett å forstå. Statpeds system for oppdragshåndtering skal sikre at behandling av søknader og henvisninger håndteres på en effektivt og helhetlig måte som sikrer likeverdige og tilgjengelige tjenester uavhengig av hvor brukeren er bosatt.

Som nevnt har vi mye kontakt med PPT i forkant av en søknad, noe som fører til at søknaden blir presist formulert og tjenestene mer målrettet. Imidlertid mangler det fortsatt endel vedlegg til enkelte av søknadene, noe som forsinker søknadsprosessen og dermed tjenesten til brukeren.

Også i 2017 var tidlig innsats ett prioritert område for Statped. Behandling av søknader om tjenester og kort ventetid for brukere i alderen 0-7 år har blitt prioritert. Resultatet er at de yngste aldersgruppene har lavere gjennomsnitt på ventetid enn øvrige aldergrupper, og den aller yngste gruppen har lavest ventetid.

Samlet gjennomsnittlig saksbehandlingstid er redusert med tre dager fra 2016, og vi er svært nær ved å nå ambisjonsnivået. Det er en positiv utvikling fra 2016 for alle indikatorer knyttet til saksbehandling- og ventetid. Da vi startet med registreringen som en samlet etat i 2014 var samlet gjennomsnittlig saksbehandling- og ventetid for individualsaker på henholdsvis 39 og 62 dager, og saksbehandlingstiden for systemsaker på 43 dager. Tilsvarende tall for 2017 er 22, 49 og 28 dager. Dette viser at systematisk arbeid med saksbehandling, strukturelt samarbeid med kommunene, og etablering av system for oppdragshåndtering har gitt resultater. Allikevel er vi fortsatt ikke helt i mål med ambisjonene for saksbehandlingstid.

Det er flere årsaker til at vi ikke klarer å innfri ambisjonene. Noe skyldes feil bruk av fagsystemet og det kan være for lite fokus på den forvaltningsmessige delen av søknadsbehandlingen, samt at interne rutiner og systemer kan bidra til treghet. Saker som går over ambisjonsnivået begrunnes i noen tilfeller også med manglende avklaring med PPT, rokering av personalressurser, manglende kapasitet hos etterspurte medarbeidere, sykdom og få medarbeidere.

Region vest har vesentlig lavere saksbehandlingstid enn øvrige regioner, både for individ og systemsaker. For systemsaker kan en forklaring være at regionen har færre systembaserte søknader ettersom regionen jobber mye ut i fra avtalebaserte tjenester.

Ventetiden er godt innenfor ambisjonsnivået for alle regioner. Mens saksbehandlingstiden er kortere i region vest enn i øvrige regioner, er ventetiden over gjennomsnittet for etaten. Fortsatt har alle regioner ventetid innenfor ambisjonsnivået. Vi forventer at ventetiden i region vest vil gå ned fremover fordi regionen har innført ny rutine med oppstartsmøte på videokonferanse (VK), ettersom det kan være utfordrende å finne tid for fysisk møte med PPT. Region midt har den lengste ventetiden på 64 dager. Noe skyldes feil bruk av fagsystemet og det kan være for lite fokus på den forvaltningsmessige delen av oppdragshåndteringen, og interne rutiner og systemer kan bidra til treghet. Som tidligere rapportert er det utfordrende å rapportere på omfanget av systemsaker fordi de er ulike i både omfang og innhold. Tjenestene omfatter alt fra ressurskrevende prosjekter til to-timers forelesninger. Tallene forteller derfor lite om hvor mye ressurser Statped bruker på denne type tjenester.

Indikator til delmål 1.4 (fra Udir)

Indikator 1.4.1 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på individbaserte søknader, fordelt på regioner.

Ambisjonsnivå: 21 kalenderdager

Resultat 2017: 22 (2016, 25)

Region nord: 26 (2016, 26), Region midt: 24 (2016, 30), Region sørøst: 24 (2016, 26), Region vest: 13 (2016, 16)

Indikator 1.4.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på systembaserte søknader, fordelt på regioner

Ambisjonsnivå: 21 kalenderdager

Resultat 2017: 28 (2016, 32)

Region nord: 38 (2016:29), Region midt: 31 (2016, 25), Region sørøst: 28 (2016, 31), Region vest: 16 (2016,18)

Indikator 1.4.3: Gjennomsnittlig ventetid på individbaserte søknader, fordelt på regioner

Ambisjonsnivå: 70 kalenderdager

Resultat 2017: 49 (2016, 60)

Region nord: 40 (2016, 45), region midt: 64 (2016, 65), region sørøst: 45 (2016, 62), region vest: 53 (2016, 61)

Indikator 1.4.4: Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader om landsdekkende tjenester

Ambisjonsnivå: 21 kalenderdager

Resultat 2017: 28 (48 tjenester) (2016, 25)

Indikator 1.4.5: Ventetid for landsdekkende tjenester

Ambisjonsnivå: Reduksjon fra 2016

Resultat 2017: 24 (15 tjenester) (2016, 47)

Merk at saksbehandlings- og ventetiden for landsdekkende tjenester kun inkluderer landsdekkende tjenester hvor saken er overført til en annen region. Det vil si at når en landsdekkende tjeneste utøves av regionen hvor brukeren er bosatt registreres den ikke i denne statistikken.

Delmål 1.5 Statpeds tjenesteyting til kommuner og fylkeskommuner gir en tilfredsstillende balanse mellom individ og systembaserte tjenester

Vi vurderer at det nå er god balanse mellom individ¹ og systemsaker. Det er vanskelig å vurdere tjenestene mot hverandre ettersom de er av ulikt omfang og innhold, samt at en individtjeneste kan gå over til å bli en systemtjeneste.

Det er en liten nedgang i antall systembaserte tjenester. Noe av nedgangen kan skyldes at PP-tjenesten har hatt mange tilbud om etter- og videreutdanning i regi av SEVU-PPT i 2017, noe som kan ha påvirket etterspørselen etter systembaserte tjenester.

Som vi har rapportert tidligere arbeider vi med å utvikle og forbedre statistikken for etaten. I 2017 har vi hatt en gjennomgang av fagsystemet Fabris og gjennom dette klargjort hvilke endringer- og utviklingsbehov som skal prioriteres fremover. Implementering av disse endringene vil bli prioritert i 2018, og sees i sammenheng med at vi skal utarbeide ny målstruktur og styringsindikatorer. Vi ser også at *Antall systembaserte tjenester* som er rapportert kan være misvisende fordi det viser for høyt antall tjenester enn hva vi faktisk har levert. Årsaken til dette er at registreringer ment for internt bruk inngår i oversikten over tjenester, og at enkelte tjenester rapporteres flere ganger.

Det ligger fortsatt et potensiale i å utnytte tilgjengelig informasjon i Fabris når det gjelder planlegging av ressursinnsatsen overfor kommuner og fylkeskommuner. Videre er det fortsatt muligheter for effektivisering av tjenesteytingen i forbindelse med samordning av kompetansehevingstiltak i fylkene.

---

¹ Målt i antall aktive brukere.

Vi bruker tilgjengelig statistikk for å øke kvaliteten i møter med kommuner og fylkeskommuner. Ett eksempel på dette er et samarbeidsprosjekt med Fylkesmannen i Møre og Romsdal om bruk av statistikk som verktøy for videreutvikling av tjenester. Tilgjengelig statistikk viser at Statped har mottatt et lavt antall søknader om bistand til barn i barnehager i Møre og Romsdal. Kommunalt ansatte spesialpedagoger har fått opplæring i bruk av pedagogisk analysemodell for å utvikle kompetanse i å arbeide forebyggende og tverrfaglig gjennom en mer systemrettet tilnærming til ulike typer problematikk i barnehagen. I mange kommuner har det vært vanskelig for spesialpedagogene å få prøvd ut modellen fordi spesialpedagogenes arbeid i stor grad er bundet opp i arbeid med det enkelte barnet. Et delprosjekt i én kommune har bidratt til sterkere forankring av prosjektet lokalt, samt mulighet til tettere oppfølging og veiledning fra Statpeds side. Erfaringer og tilbakemeldinger så langt tyder på at dette har ført til økt systeminnsats og kvalitet på spesialpedagogisk bistand i prosjektbarnehagene i kommunen.

Indikatorer til delmål 1.5

Indikator 1.5.1 Antall aktive brukere

Ambisjonsnivå: Som for 2016

Resultat 2017: 7 800 (2016, 8 631)

Indikator 1.5.2 Antall systembaserte tjenester

Ambisjonsnivå: Som for 2016

Resultat 2017: 2 460 (2016, 2 548):

Indikator 1.5.3 Antall brukere som får et flerfaglig tilbud

Ambisjonsnivå: Økning fra 2016

Resultat 2017: 4 216 (2016, 3 579):

Økningen i antall brukere som får ett flerfaglig tilbud er et resultat av endring av arbeidsformer, styrket samhandling mellom fagavdelingene, blant annet gjennom flerfaglige team og økt bevissthet i vurdering av flerfaglighet i tjenesteytingen. Samlokalisering har også en innvirkning. Vår vurdering er at noe av økningen kan skyldes bedre registrering, og at det har vært underregistrering på dette punktet tidligere. I tillegg har vi hatt diskusjoner om hva som er en god registrering når det gjelder flerfaglighet og hvilke tall vi baserer oss på i uttrekk fra Fabris. Det kan ha påvirket resultatene over tid. Prosessene i flerfaglige team og regionalt forum for oppdragshåndtering har ført til bedret samordning og ressursutnyttelse innenfor tjenesteytingen.

Hovedmål 2

Delmål 2.1 Statped bidrar med relevant kompetanse innen de spesialpedagogiske utdanninger

Statped har kompetanse på flere små fagområder hvor UH sektoren mangler kompetanse, og ansatte i Statped er etterspurte som forelesere ved universitet og høyskoler. I 2017 har vi bidratt med relevant kompetanse innen de spesialpedagogiske utdanningene, totalt 1 451 timer, omlag på samme nivå som i 2016. Bidragene har vært gitt etter avtale med det enkelte universitet og høyskole og etter søknad. Statped har også bidratt med praksisplasser, veiledning og sensoroppgaver. Videre har region nord deltatt i regionale utviklingsprosjekter med UH-sektor for å sikre informasjonsflyt, prøve ut digitale løsninger og for å styrke fagutviklingen.

Statped er med sin spisskompetanse og nærhet til praksisfeltet en viktig bidragsyter inn til de spesialpedagogiske utdanningene i arbeidet med å koble teori og praksis og i utvikling av inkluderende læringsmiljø for barn og unge. Det har vært arrangert *Spesialpedagogiske dag* for studenter i flere regioner. Eksempelvis ble Spesialpedagogisk dag på Høgskolen i Oslo og Akershus gjennomført, samt at studenter ved barnehagelærerutdanningen ved samme høyskole har fått informasjon om Statped.

Indikatorer til delmål 2.1

Indikator 2.1.1 Antall forelesningstimer fordelt på fagområder

Ambisjonsnivå: På samme nivå som for 2016

Resultat 2017: Kombinerte syn- og hørselsvansker og døvblindhet 9, ervervet hjerneskade 16, hørsel 182, sammensatte lærevansker 311, språk og tale 300, syn 232, annet 401.

Totalt 1 451 (2016, 1 502).

Delmål 2.2 Statped bidrar til kunnskaps- og informasjonsspredning i kommuner og blant brukere

Statped har som mål å gjøre kunnskap tilgjengelig. Etatens kommunikasjonsstrategi understøtter at alle ansatte har en viktig rolle i å spre kunnskap og informasjon om våre fagområder og innsatsområder.

En forutsetning for at Statpeds kompetanse tas i bruk, er at kommuner, fylkeskommuner og helseinstitusjoner har tilstrekkelig kunnskap om hvilke tjenester Statped kan gi og hvordan tjenestene kan gis. Som et ressurs- og kompetansesenter er den kompetansen Statpeds fagpersoner har relevant for flere målgrupper. Statped har informasjonsstand under våre fire årlige konferanser og noen prioriterte, eksterne arrangementer. I 2017 hadde vi blant annet stand på den nasjonale helsesøsterkonferansen og på noen fylkesvise helsesøsterseminar og lærerstevner.

FoU - frokostseminar

November 2017 ble det første av en rekke planlagte FoU- frokostseminarer holdt. Tema for seminaret var sosiale relasjoner i skoler med elever med nedsatt funksjonsevne. Målsettingen med seminarene er å synliggjøre nyere forskning om Statped sine fagområder, og å invitere til diskusjon om funnene.

Digitalisering

E-læring er prøvd ut i form av nettbasert etterutdanning i flerspråklighet og spesifikke språkvansker. Målgruppen er PPT, og tilbudet fortsetter i 2018, både som e-læring og i kombinasjon med regionale samlinger. Opplæring av egne ansatte i bruk av VK, samt anskaffelse av VK utstyr har vært prioritert. Det er fremdeles potensiale for bruk av VK i samhandlingen med kommunene, men dette er også avhengig av blant annet kultur for samhandling via VK og tilgjengelig utstyr hos samarbeidspartene.

I 2017 satte Statped sluttstrek for å trykke opp tykke hefter og brosjyrer. Derimot vil vi fortsatt lage korte, ensidige flyere som henviser til informasjonen på statped.no. Vi ser at det er nyttig å ha materiell å dele ut når vi møter samarbeidspartnere og andre.

Statped.no

Lærere, foresatte og ansatte i PP- tjenesten er brukere av nettstedet Statped.no. Etatens ambisjon med statped.no er å nå flere med nyttig innhold basert på brukernes behov, og vi registrerer at bruken øker. I 2017 hadde nettstedet 285 115 brukere mot 243 755 i 2016. Antall sidevisninger var 1 995 391 i 2017 mot 1 622 893 i 2016. Etaten videreutvikler statped.no kontinuerlig som digital ressursbank på det spesialpedagogiske området, og som kanal for å spre kunnskap og kompetanse til mange ulike målgrupper. 2017 lanserte vi FoU-sider, en foreldreportal, mange nye videoer, en digital distribusjonsløsning for skolelydbøker i samarbeid med Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, samt en digital løsning der skolene kan bestille punktskriftbøker både på papir og i elektronisk form.

Statped legger vekt på universell utforming. I 2017 har vi blant annet prioritert å publisere veiledere og rapporter i html-format framfor pdf-format, og har påbegynt arbeid med digitalt kjerneformat på statped.no.

Sosiale medier

Statped bruker ulike sosiale medier for å kommunisere med omverdenen. Facebook er en spesielt nyttig kanal for å spre informasjon og ha dialog med omverdenen. Innholdet vårt er først og fremst tips til ressurser på statped.no eller informasjon om arrangementer. Verdien av Facebook så vi tydelig høsten 2017 da vi publiserte innlegg om endringer i skolelydbok. På ett innlegg nådde vi nesten 40.000 personer, fikk over 1000 reaksjoner samt en rekke tilbakemeldinger som hjalp oss å rette opp i feil. Vi publiserer også noe innhold på Twitter og begynte så smått å prøve Snapchat høsten 2017.

Nyhetsbrev

Statped sender regionale nyhetsbrev til PP-tjenesten. Innholdet er tilpasset PPT i den aktuelle regionen og gir tips om aktuelle kurs og konferanser og om ny informasjon på statped.no.

StatpedMagasinet

Statped ga ut fire utgaver av StatpedMagasinet i 2017. Magasinet handler om inkluderende opplæring og er en veiviser til spesialpedagogisk kompetanse. I 2017 fikk vi 750 nye abonnenter og nådde med det et opplag på 15.000. Bladet er gratis og sendes til barnehager, skoler, PPT og andre interesserte. Saker fra magasinet blir spredt i sosiale medier og publisert på statped.no.

Kurs og konferanser

I 2017 arrangerte Statped 490 kurs for 10 590 deltakere. Med kurs medregnes også etterutdanninger, konferanser, seminarer og kursrekker. Også i 2017 har de fleste kurs krevd et fysisk frammøte, men vi begynte å prøve ut e-læring i form av nettbasert etterutdanning i flerspråklighet og spesifikke språkvansker.

Region vest gjennomførte i 2017 en regional konferanse for PPT, *Fagtorget*, med 260 deltakere fra PPT i de tre fylkene i regionen. På bakgrunn av gode tilbakemeldinger fra evalueringa er det vedtatt å arrangere neste Fagtorg i region midt i 2018 og i region vest i 2019.

Statped arrangerer hvert år fire store årlige konferanser med ulike tema og målgrupper. I arbeidet bruker vi våre ulike kanaler, som sosiale medier, statped.no og StatpedMagasinet. Vi streamer flest mulig av foredragene for å spre kunnskap til dem som ikke kan delta fysisk.

SPOT

SPOT konferansen ble gjennomført for fjerde gang i 2017. Antall deltagere holder seg stabilt rundt 450 deltagere. Konferansen har over 30 faglige bidrag i form av plenum, seminarer og workshops – samt utstillinger av nye læringsressurser og teknologiske muligheter. Deltagerne representerte bredden av Statpeds målgrupper med en hovedvekt av lærere og ansatte i PPT. Evalueringen var god både fra deltagere og utstillere på konferansen. 92 % oppgav at konferansen har vært bra eller meget bra. 86 % av utstillerne vurderer utbytte som godt eller meget godt.

Både interessen for konferansen og evalueringen viser at vi har etablert en møteplass og viktig arena for erfaringsutveksling og kunnskapsformidling mellom fagfolk. Arbeidet bidrar til verdifull nettverksbygging og kjennskap til aktører på området. Det er også lagt vekt på at kunnskap fra konferansen spres i etterkant av konferansen i form av opptak av forelesninger, video og deling av presentasjoner.

Statpedkonferansen

I mars 2017 ble Statpedkonferansen arrangert for andre gang. Konferansens mål er å spre ny forskning og erfaringsbasert kunnskap på det spesialpedagogiske feltet. Konferansen hadde 500 deltakere og ca. 500 fulgte den via strømming. Deltakerne var ansatte i PPT, skoler, barnehager, universiteter og høyskoler. Konferansens nedslagsfelt er bredt blant fagpersoner i sektor og vi anser derfor konferansen som et viktig bidrag i spredning av kompetanse innen det spesialpedagogiske fagfeltet.

Konferansen fikk svært positiv respons. Hovedtema for konferansen var *Språk i tusen former – et spesialpedagogisk blikk på språk og kommunikasjon*. Konferansens tema blir valgt på bakgrunn av etterspørsel etter tjenester i Statped og aktuell forskning på feltet. Bidragsyttere var fagpersoner fra inn- og utland som bidro med ny forskning innen ulike spesialpedagogiske temaer.

PPT –lederkonferansen (SEVU – PPT)

Statped har en sentral rolle i strategien for etter- og videreutdanning av ansatte i PP-tjenesten. Målet med strategien er å øke kompetansen hos ansatte i PPT og øke fokuset på systemrettet arbeid. Som ett av flere tiltak i strategien arrangerer Statped en årlig nettverkskonferanse for ledere i PPT. I 2017 ble konferansen arrangert for fjerde gang. Tema var ledelse i en digital tid. Konferansen gikk over to dager og Statped delte ansvaret for programmet med Utdanningsdirektoratet. Det var 296 deltakere fra alle fylker.

Konferansen viste at tema som går på rollene til lederne treffer godt, men at den ikke treffer like godt på andre tema. PP-tjenesten vil bli koblet tettere på i utformingen av konferansen i 2018.

Brukerkonferansen

Statpeds årlige brukerkonferanse er en arena for kunnskap, erfaringsutveksling og relasjonsbygging. Tema for 2018 var digital tjenesteyting. Dag en og to var for medlemmer i nasjonalt brukerråd, regionale brukerråd og faglige samarbeidsråd i Statped. På dag to i deltok også andre interesserte. Årets konferanse samlet 132 deltakere, og inneholdt blant annet to debatter, en debatt mellom ungdommer fra brukerorganisasjonene og Barneombudet, og den andre, en debatt om funksjonshemmedes deltakelse i skolen med deltakere fra Utdanningskomiteen på ene siden og brukerrepresentanter på andre.

Indikatorer til delmål 2.1 (fra Udir)

Indikator 2.2.1 Antall kurs arrangert av Statped

Ambisjonsnivå: Nullpunkt settes i 2017

Resultat 2017: 490 kurs

Merk at antall kurs også er inkludert i systembaserte tjenester, indikator 1.5.2

Indikator 2.2.2 Antall deltagere på kurs arrangert av Statped

Ambisjonsnivå: Nullpunkt settes i 2017

Resultat 2017: 10 590 deltagere

Hovedmål 3 FoU

Delmål 3.1 Statped har en strategi for prioritering av områder for FoU arbeid

I løpet av 2017 har det vært arbeidet med ny strategi for FoU-arbeid i Statped. Strategien ble vedtatt i starten av 2018 og gjelder for perioden 2018-2022. Strategien viser retning for FoU-arbeid i virksomheten, hvordan arbeidet skal utføres og prioriteringer av områder for FoU-arbeid.

I arbeidet med strategien har Målbilde for Statped (2017-2022) *Inkludering lønner seg*, vært førende. Et prioritert område i strategien er utvikling av kunnskap som kan bidra til inkluderende praksiser i barnehage og skole for barn, unge og voksne med særlige opplæringsbehov. Særlig vektlegges prosjekter som kan bidra til å motvirke segregerende tilbud til barn/elever som får spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning.

Tabellen under viser fordeling av de 32 FoU-prosjektene Statped har jobbet med i 2017. Ti av prosjektene ble ferdigstilt i løpet av året. Dette er om lag på samme nivå som i 2016 hvor Statped jobbet med 34 FoU-prosjekter. Tabellen viser at antall prosjekter er ujevnt fordelt mellom fagområdene. Når det gjelder fagområdet kombinerte syns- og hørselsvansker og døvblindhet er det egne retningslinjer for utvikling og rapportering av FoU prosjekter. Se årsrapport til Helse Nord Nasjonal kompetansetjeneste for døvblinde.

FOU-prosjekter i Statped i 2017					
FAGOMRÅDER	Ervervet hjerneskade	-	SAMARBEIDSFORM	I samarbeid med UH-sektor	9
	Hørsel	3		I samarbeid med eksterne	5
	Kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet	-		I egen regi	6
	Syn	6		I regi av UH – PhD-prosjekter – Statpedes ansatte	6
	Språk/tale	10		I regi av UH – masterstipender	3
	Sammensatte lærevansker	4		Eksterne prosjekter/evalueringer	3
	Tverrfaglig/andre	9			
	Totalt	32		Totalt	32

Alle prosjekter som det arbeides med innen fagområdene er FoU prosjekter hvor den forskningsbaserte kunnskapen er mangelfull. Det foreligger lite forskning både nasjonalt og internasjonalt relatert til Statpedes brukergrupper. Statped er tett på praksisfeltet og har en unik mulighet til å identifisere, initiere og sette i gang FoU - arbeid i egen regi og eller i samarbeid med UH-sektor. Hvilke prosjekter som prioriteres igangsatt gjøres ut fra en helhetlig vurdering sett i lys av annen forskning på området. I ny strategi for FoU-arbeid for perioden 2018-2022 er det beskrevet noen området som skal prioriteres fremover.

Det er fremdeles noe underrapportering på utviklingsarbeid fra regionene. I arbeidet med å utvikle prosjekter innen alle fagområder, på tvers av fagområder og lokal forankring av prosjekter i alle regioner bistår rådgiver fra FoU-avdelingen. Innen utgangen av 2017 var det tilsett FoU-rådgivere med tilknytning til alle regioner og avdeling for læringsressurs og teknologiutvikling.

Statped har i 2017 publisert 11 vitenskapelige artikler og skrevet 6 kapitler i fagbøker. Dette er en økning fra 2016. Registreringen i Fabris gir en god oversikt over antall publikasjoner, områder og type publikasjon. For å få flere ansatte til å publisere ble det arrangert skriveseminar for en gruppe ansatte høsten 2017. Dette arbeidet følges opp i løpet av 2018. I 2017 har det vært arbeidet med å få opprettet en FoU- side på Statped.no, hvor man kan finne informasjon om nye FoU - prosjekter og publikasjoner fra Statped.

Statped er medlem i nettavisen forskning.no og leverte fem artikler i 2017. Ifølge forskning.no er forskere, studenter, lærere og journalister viktige brukere på forskning.no. Dette er grupper som også Statped har stor interesse av å nå.

Indikatorer til delmål 3.1

Indikator 3.1.1 Antall FoU prosjekter fordelt på fagområder

Ambisjonsnivå: Tilsvarende som 2016

Resultat: 32

Indikator 3.1.2 Antall FoU prosjekter innen områder der den forskningsbaserte kunnskapen er mangelfull.

Ambisjonsnivå: Tilsvarende som 2016

Resultat 32

Indikator 3.1.3 Antall publiserte vitenskapelige rapporter og artikler.

Ambisjonsnivå: Tilsvarende som 2016

Resultat: 11

Annen styringsinformasjon:

Gjennomføring av FoU prosjekter i egen regi

Resultat: 6

Delmål 3.2 Samarbeidet mellom Statped og UH-sektoren er godt

Vi har samarbeidsavtaler med relevante universitet og høyskoler i regionene. Statped bidrar med forelesninger, veiledning og praksisplasser for studenter. Vi samarbeider om FoU-arbeid, konferanser og seminarer. Når det gjelder samarbeid om FoU- arbeid utarbeides det i tillegg en egen avtale knyttet til konkrete prosjekt og prosjektsøknader. For alle avtaler er det satt av faste møtepunkter for evaluering av samarbeidet. Avtalene revideres etter behov.

Ni FoU – prosjekter ble gjennomført i samarbeid med UH – sektor i 2017. Noe av dette samarbeidet skjer også i samarbeid med internasjonale forskningsmiljø. Statped får flere henvendelser fra universiteter og høyskoler om samarbeid i forbindelse med søknader om eksterne midler. Statped bidrar inn i samarbeidet avhengig av prosjektets relevans for Statpeds brukergrupper.

Antall forskningsstudier i regi av UH- sektor er seks. I løpet av 2017 var det tre ansatte i Statped som ferdigstilte en doktorgrad i regi av UH-sektor. Prosjektene tema var; psykososial fungering og hørselstap, vennskap blant elever som bruker alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) og språklig samhandling mellom elever og lærere i fjernundervisning i Norsk tegnspråk. Det ble i 2017 ikke igangsatt noen nye doktorgradsprosjekt.

Indikatorer til delmål 3.2

Indikator 3.2.1 Antall FoU prosjekter i samarbeid med UH sektor

Ambisjonsnivå: Tilsvarende som 2016

Resultat: 9

Indikator 3.2.2 Antall forskningsstudier i regi av UH sektor

Ambisjonsnivå: Tilsvarende som 2016

Resultat: 6

3. Gjennomføring av oppdrag fra Udir

Oppdragsbrev S 04-13 Vi sprenger grenser – gjennomføring av piloter knyttet til barnehage, skole og foreldreopplæringen, samt følgeevaluering knyttet til pilotene

Sluttrapport for oppdraget oversendes Udir sammen med årsrapporten.

Oppdragsbrev S 06 -13 Strategi for etter - og videreutdanning av ansatte i PPT 2013-2018 (SEVU - PPT)

Etterutdanning

I løpet av 2017 var etterutdanningene for ansatte i PPT innen alle de fire områdene startet opp. Erfaringene fra etterutdanningene i 2017 er at det har vært stor etterspørsel etter å delta, særlig på temaene ASK, flerspråklighet og spesifikke språkvansker. Det utarbeides digitale løsninger i tillegg til de mer tradisjonelle arbeidsformene. Det er utviklet evalueringer for hver av etterutdanningene.

Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Etterutdanningen består av tre moduler og er gjennomført over tre dager på fire steder i landet, med 40 studieplasser på hvert sted. Det har vært stor etterspørsel etter å få delta på etterutdanningene, både fra ansatte i PP – tjenesten og fra andre ansatte i sektor (barnehager og skoler). Statped vurderer derfor å videreføre tiltaket som en del av etatens oppdrag. Etterutdanningen innen ASK – har i tillegg dannet grunnlaget for e- læringsmoduler, som er en del av tiltakene i oppdragsbrevet om ASK. I tillegg til å skolere ansatte i sektor er det i 2017 utformet planer for kompetanseheving av ansatte i Statped innen ASK.

Spesifikke språkvansker - Forsterke fagområdet spesifikke språkvansker innenfor Strategi for etter og videreutdanning i PPT (Supplerende tildelingsbrev 1 2017)

Etterutdanningen er iverksatt og gjennomført som en nettbasert modul og som fysiske samlinger. Utviklingen av innholdet til de fysiske samlingene er godt i gang. Samlingene skal starte opp våren 2018 og gå over tre dager. De skal arrangeres fire steder i landet med 40 studieplasser på hvert sted.

Flerspråklighet

Innen flerspråklighet velger Statped å utvikle etterutdanningen som seks e-læringsmoduler. Det er stor etterspørsel etter denne etterutdanningen og med e-læring vil Statped nå flere PP-rådgivere. Arbeidet med innholdet er godt i gang og den første modulen åpnet i desember og de fem påfølgende modulene åpnes våren 2018.

Flerkulturalitet

Etterutdanningen ble gjennomført over tre dager. Modul én startet i desember 2017 og de påfølgende modulene arrangeres i april 2018. Til forskjell fra de øvrige etterutdanningene har det vært færre påmeldte til denne utdanningen. Tilbudet har vært tilgjengelig i hele strategiperioden og det kan bety at behovet ikke lenger er like mye tilstede.

Nasjonal Nettverkskonferanse

Den årlige konferansen for ledere av PP-tjenesten ble arrangert for fjerde gang i september 2017, se omtale under *Kurs og konferanser*.

Regionale nettverk

Regionene har benyttet ulike former for nettverksarbeid, både for å benytte allerede eksisterende arenaer og for å dekke eventuelle behov PPT i regionene har. Eksempler på slike arenaer er fagtorg, fagdager med alle PPT i ett fylke, dialogforum for PPT, Fylkesmann og Statped og nettverk for ledere. Statped nord er i tillegg medarrangør på den årlige Landsdels-samlingen for Nord – Norge.

Oppdragsbrev S 03-14 Oppfølging av avtaler mellom Utdanningsdirektoratet og Hørselshemmedes landsforbund (HLF Briskeby) og stiftelsen Signo.

Samarbeidet mellom Statped og Briskeby AS

På grunnlag av avtalen mellom Utdanningsdirektoratet og HLF Briskeby, konkretiseringsavtalen fra 2014 og bekreftelse fra Udir på forlengelse av avtalen ut 2018, har samarbeidet blitt gjennomført og videreutviklet også i 2017. Briskeby har, i tråd med avtalen, deltatt på møter i Statpeds ledernetverket på hørselsområdet hvor samarbeidet mellom virksomhetene har vært hovedsaken.

Alle regionene har utvalgte rådgivere som arbeider i videregående skole. For å legge bedre til rette for konkret samhandling mellom Briskeby og de regionale hørselsavdelingene, er det opprettet et samarbeid mellom Briskeby og disse kontaktpersonene. Samarbeidet med Briskeby vurderes som positivt og nyttig i alle regioner. Deloitte leverte høsten 2017 en rapport som har gjennomgått og vurdert samarbeidet Statped – Briskeby og Statped – Signo skole og kompetanseseter.

Samarbeidet mellom Statped og Signo

Ettersom avtalen mellom Signo og Utdanningsdirektoratet er forlenget ut 2018 er også handlingsplanen mellom Statped vest og Signo forlenget for samme periode. Planen beskriver samarbeidsområder, status og gjennomføring. Planen er utgangspunkt for årlige kontaktmøter.

Statped gir veiledning/kurs til brukere og deres nettverk som bor eller har avlastning til boliger innen Signo stiftelsen. Det gis også kurs til personale som arbeider med voksne brukere med medfødt døvblindhet, med fokus på språkutvikling. I tillegg bidrar Statped med forelesninger på Signo sine kurs og konferanser. En ansatt i Statped er medforfatter i et bokprosjekt som skal utgis av Signo i 2018.

Oppdragsbrev S 04-14 Helhetlig modell for samordnet foreldreopplæring

Sluttrapport for oppdraget oversendes Udir sammen med årsrapporten.

Oppdragsbrev S 1-16 Oppfølging av rapport «CI - og hva så?»

I oppdragsbrevet ble det understreket at arbeidet skulle skje i samarbeid med OUS, som skulle få tilsvarende føringer som Statped har fått gjennom oppdragsbrevet. Ettersom dette aldri skjedde, valgte Statped og CI-teamet å utarbeide et samhandlingsdokument. Målet med dokumentet har vært å gi konkrete beskrivelser av hvordan samarbeidet skal skje i enkeltsaker og hvilke tiltak virksomhetene i felleskap forplikter seg til å gjennomføre. Dette omfatter bl.a. en plan for samarbeidsmøter og andre arenaer for samhandling, gjensidig kompetanseheving og erfaringsutveksling på ulike nivå. Dokumentet er oversendt Udir.

Prosjektet som er beskrevet i oppdragsbrevets del 2 kom først i gang ved årsskiftet 2017-18. Nå er imidlertid prosjektleder på plass og de første konkrete drøftingene mellom Statped og CI-teamet er gjennomført.

Oppdragsbrev S 01-17 – ASK

Statped har mottatt et oppdragsbrev (S 01-17) fra Utdanningsdirektoratet vedrørende alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Oppdraget består av flere delprosesser og har en varighet på tre år.

Statped gir tjenester innen temaet ASK og opplever en økende etterspørsel, både til tjenester til enkeltindivider og til systemet rundt brukerne. I 2017 åpnet Statped et etterutdanningstilbud innen ASK til PP – tjenesten, som en del av SEVU – PPT.

Målet for oppdraget er en styrking av tilbudet til barn, unge og voksne med behov for ASK. Tiltakene skal gi økt kompetanse lokalt i kommuner, fylkeskommuner, barnehager og skoler, og bidra til en mer tilpasset barnehage- og skolehverdag for ASK-brukere.

Oppdraget er viktig for Statped av flere grunner. Gjennom utvikling av de konkrete oppgavene og utvikling av tjenestene vil etaten kunne utvikle nye modeller for samhandling internt og med eksterne samarbeidspartnere. Oppdraget vil også legge til rette for dokumentasjon av prosesser som blir viktige bidrag inn i den videre utviklingen av ASK som fagfelt i og utenfor Statped. Oppdraget åpner for en nasjonal satsing der regionenes arbeid nær brukere og kommuner/fylkeskommuner blir avgjørende.

Med bakgrunn i oppdragsbrevet har Statped i 2017 startet prosessen med å etablere et nasjonalt, tverrfaglig ressursteam og en bredere nasjonal innsats på ASK – området, slik at oppdraget og etatens tjenester og fagutvikling kan ses i en sammenheng.

Andre særskilte oppdrag og krav til rapportering

Bistå Utdanningsdirektoratet med å utarbeide en evalueringsrapport, knyttet til samhandlingen med Signo og Briskeby.

Utdanningsdirektoratet bestilte i 2017 en evalueringsrapport fra Deloitte om gjennomføringen av avtalene mellom Utdanningsdirektoratet, HLF Briskeby og Stiftelsen Signo. Statped bidro i dette arbeidet. I etterkant av rapporten ble det klart at avtalene mellom Statped, Briskeby kompetansesenter og Signo skole- og kompetansesenter videreføres ut 2018.

Bistå Utdanningsdirektoratet i forvaltningen av tilskuddsmidler til utvikling og produksjon av særskilt tilrettelagte læremidler og med kompetanseutviklingstiltak for læremiddelutviklere

Statped fikk gjennom Tildelingsbrev for 2017 i oppdrag å bistå direktoratet med å ivareta den faglige vurderingen av søknader om tilskudd til utvikling av særskilte læremidler og tilskudd til universell utforming av læremidler. Direktoratet skal fortsatt ha den forvaltningsmessige delen av tilskuddsordningen. For å ivareta det faglige arbeidet ble det etablert en intern arbeidsgruppe som gjennomgikk søknadene og laget en vurdering og innstilling. I etterkant av søknadsbehandlingen har vi bistått direktoratet med innspill til forbedringer og tydeliggjøring av krav og forbedring av søknadsskjema til neste års utlysning av tilskuddsmidler. Statped fikk i Tildelingsbrevet for 2017 også i oppdrag å gi kompetanseutviklingstiltak for læremiddelutviklere. Fordi det i 2018 blir krav til universell utforming ved utvikling av digitale læremidler, har Statped planlagt en to-dagers samling for alle læremiddelutviklere som fikk tilskudd høsten 2017, om universell utforming av digitale læremidler.

Bistå Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i utviklingen av kompetanseutviklingspakker innenfor Språkløyper - nasjonal strategi for språk, lesing og skriving (2016-2019).

I arbeidet med Språkløyper er nå fem økter i barnetrinns pakken om språkvansker lansert. Ansatte i Statped har laget fagmanus og bidratt i produksjonen av øktene i pakken, sammen med ansatte på Lesesenteret. Kompetanseutviklingspakken har som mål blant annet å gi svar på hva språkvansker er, hvordan lærere kan kartlegge og sette inn tiltak, og hvordan de kan legge til rette for et godt språkmiljø. Øktene inneholder ulike typer presentasjoner av fagstoff, samt refleksjonsoppgaver og oppdrag til lærerne.

Utarbeide en rapport som konkretiserer utfordringer som elever med funksjonsnedsettelse møter ved gjennomføring av videregående opplæring, få læreplass og oppnå fag- og svennebrev. Sluttrapport for oppdraget oversendes sammen med årsrapporten.

Bistå og samarbeide med Nasjonalt senter for matematikk i opplæring i oppfyllelse av tiltak knyttet til mål 2 i nasjonal realfagsstrategi (2015-2019) «Tett på».

Statped og Matematikksenteret inngikk i 2016 en samarbeidsavtale med varighet ut 2018. I 2017 har det blitt samarbeidet om følgende punkter:

- Statped og Matematikksenteret skal samarbeide om MAM- prosjektet *Mestre ambisiøs matematikkundervisning*. MAM-prosjektet skal utvikle en modell med tilhørende ressurser for kompetanseheving av lærere, og som en del av dette prosjektet skal Matematikksenteret og Statped samarbeide om å utvikle og tilrettelegge materiell som PP – tjenesten kan bruke. Prosjektet vil gå i perioden 2016 – 2018.
- Bidratt på Matematikksenterets Novemberkonferanse
- Deltatt i et prosjekt om kompetanseheving av lavt presterende elever i videregående opplæring, yrkesfaglig retning.

Iverksette deltidsopplæring for hørselshemmede elever slik det skal driftes fra skolestart 2017/2018.

Tilbud om deltidsopplæring er iverksatt som et permanent skolefaglig tilbud fra 01.08.2017. Deltidsopplæring er et skolefaglig tiltak som gir tjenester til elever med rett til/behov for opplæring etter §§2- 6 og/eller 5-1 i opplæringsloven. Deltidsopplæringen skal sikre likeverdige tjenester på tvers av landet og opplæringen skal ha tilnærmet samme innhold, omfang og kvalitet uavhengig av hvor tilbudet gis. Deltidsopplæringen skal gjøre en forskjell i læringsarbeidet for elevene og alle innsatsfaktorene skal være rettet inn mot økt læring og mestring, - et økt læringsutbytte. Statped skal gi et framtidrettet kvalitetsmessig godt deltidstilbud til elever på en alternativ opplæringsarena (rundskriv U. dir. 3- 2010). Det er bostedsskolens rektor som har hovedansvaret for den opplæringen som gis i deltidsopplæringen.

Deltidsopplæringen har pr årsskiftet 2017/2018 164 elever (Trondheim: 58 Bergen: 39 Oslo: 67). Antall elever på hver deltidsuke kan variere mellom 10-30 elever. Hver enhet ser en økning i antall deltids elever. Deltids eleven mottar inntil 3 – 6 uker deltidsopplæring pr. skoleår i fast aldersbestemt gruppe. Kommunen kan søke om færre eller flere uker (inntil 12 uker).

Deltidsopplæringen tilbyr 22,5 timer undervisning pr uke på 1.-7.trinn og 25,5 timer på 8.-10.trinn.

Alle lokasjonene har implementert fjernundervisning. Det tilbys en time fjernundervisning i gruppe (3 – 5 elever) pr. uke. Fjernundervisningen avdekket behovet for egnede digitale plattformer for å kunne gi informasjon til lærere og elever, samt å motta og evaluere elevbesvarelser på en måte som ivaretar personvernet. Pr. 31.12.17 bruker deltidsopplæringen læringsplattformen ITs Learning.

Inkludering er et grunnleggende prinsipp og elever skal få sin opplæring i et inkluderende og tilpasset opplæringsmiljø. Deltidsopplæringens hovedoppgave er å bidra til å skape en helhetlig og sammenhengende opplæring for elevene, slik at de kan benytte norsk/tegnspråk i et omfang som imøtekommer den opplæringsparagrafen som er valgt.

Deltidsopplæring til elever er i hovedsak blitt samordnet med kurs til foreldre. Dokumenterte tiltak for foreldre gir rett til å søke opplæringspenger fra NAV. Oppholdet ved kursstedet i Statped er gratis. Reisekostnader dekkes etter avtale med kommunen. Dette er i samsvar med Folketrygdloven paragraf 9-13.

Bemannet botilbud

- Deltidsopplæringen i Oslo tilbyr et botilbud som ikke er bemannet.
- Deltidsopplæringen i Bergen tilbyr et bemannet botilbud til ungdomstrinnet.
- Deltidsopplæringen i Trondheim tilbyr et bemannet botilbud for elever fra 5.-10.trinn.

Kurs for søsken

Skal implementeres i alle regioner fra 01.01.2018. Søskenkurs er ikke en del av opplæringslovens reguleringer, men regnes som fritid. Det er foreldre som har ansvar for barna i fritiden. Det er utarbeidet en privatrettslig avtale mellom Statped og foreldrene gjennom kurstilbudet. Kurs til søsken skal samordnes med kurs til foreldre (Se mitt språk).

Bistå Utdanningsdirektoratet i utviklingen av kartleggingsprøver, obligatoriske prøver og eksamen, samt rådgivning i forbindelse med universell utforming.

Se omtalt under vedlegg 1, faste oppdrag.

En redegjørelse av gjennomføring av elevkurs for elever med hørselshemming. Jf, inst. 12 S (2016-2017) og aktivitet 1.5.7 i mål- og disponeringsskriv 2017.

Det har vært variasjoner mellom regionene på hvordan kurstilbudet har vært gjennomført. I 2017 har alle regioner opprettholdt og til dels styrket omfang og innhold av kursene fra tidligere år. Det er også satt av betydelig med midler til utviklingstiltak hvor en bl.a. ønsker å se på mulighetene for å digitalisere deler av tiltaket. Utvikling av tjenesten mot mer likeverdige og enhetlige kurstilbud, hvor man også vurderer på hvilken måte digitale møteplasser kan styrke tilbudet og bidra til økt effekt, vil bli gjennomført i 2018.

4. Hovedfunn i gjennomførte evalueringer

Gjennomgang av fagområde hørsel

Agenda Kaupang har på oppdrag fra Statped gjort en gjennomgang og analyse av Statpeds oppdrag, tjenester og ressursdisponering på fagområde hørsel og innen tegnspråk. Undersøkelsen har omfattet Statpeds tjenester til barn og unge i barnehage og grunnskole med hørselstap. Nær to tredeler av kommunene i undersøkelsen har fått bistand til utredninger fra Statped på hørselsområdet, mens halvparten har benyttet Statpeds tilbud om deltidsopplæring. Statpeds tilbud og tjenester rettet mot barn og unge med hørselstap er godt kjent blant kommunene og vurderes som godt tilpasset til kommunenes behov for støtte og veiledning. Kommunene melder om at de i all hovedsak har kompetanse knyttet til tilrettelegging av opplæringstilbudet til hørselshemmede barn og unge som ikke bruker tegnspråk, og i mindre grad til opplæring av barn og unge i og på tegnspråk, opplæring i læreplanene for hørselshemmede og lytte- og talespråkstimulering for barn og unge.

Ekstern evaluering av omstillingen i Statped

På oppdrag fra Utdanningsdirektoratet evaluerte Deloitte i 2017 omstillingen av Statped. Evalueringen er gjennomført som en kombinasjon av intervju av rundt 90 personer fra KD, Udir, Statped, PPT, skole- og barnehageeiere, skoler og barnehager, spørreundersøkelse til ansatte i Statped, ledere i PPT og brukerorganisasjonene samt dokumentstudium.

Et viktig mål for omstillingen var å gå fra enfaglige kompetansesentre til flerfaglige regioner med én dør inn til Statpeds tjenester og likeverdige tilgang til tjenester uavhengig av bosted. I rapporten bekrefter Deloitte at Statped har levert på den bestillingen som ble gitt i Meld. St. 18 *Læring og fellesskap* og som ble operasjonalisert i tildelingsbrev fra direktoratet.

Rapporten beskriver en del interne utfordringer det blir viktig å jobbe med. Én problemstilling som kommer fram i rapporten, er ansattes bekymring for hvorvidt Statped vil greie å tiltrekke seg riktig kompetanse på riktig nivå også i fremtiden. Vi deler denne bekymringen ansatte har og vil jobbe aktivt med dette fremover. Rapporten gir også verdifulle innspill om ansattes opplevelse av omstillingen. Disse innspillene er viktige for oss i det videre arbeidet med å utvikle Statped som en tydelig aktør og en integrert del av opplæringssektoren. Med bakgrunn i innspillene fra ansatte i Deloitte rapporten vil vi fra 2018 iverksette enkelte organisatoriske endringer.

5. Redegjørelse for ressursbruk

Tildeling

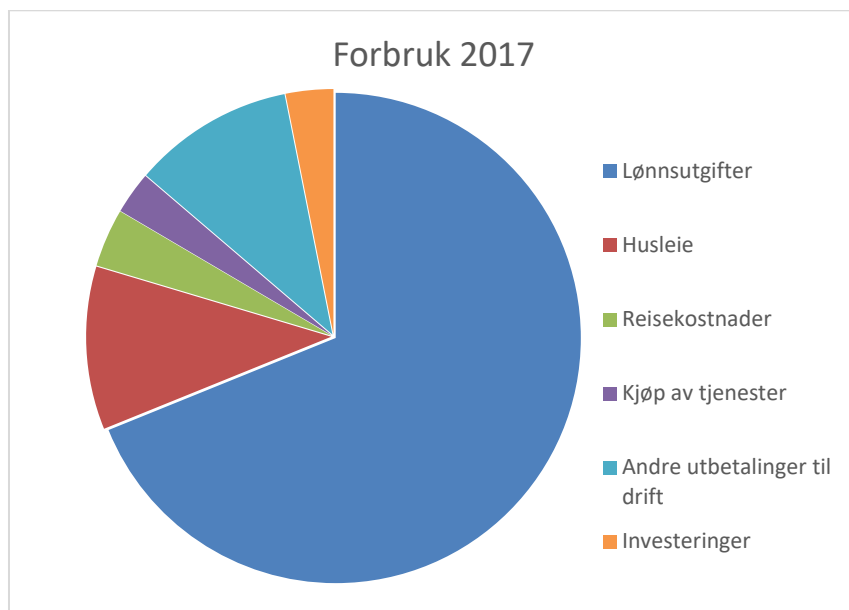
Statped samlede tildeling ble i 2017 økt med kompensasjon til pris og lønnsvekst. Tildelingen er også kompensert for følgende;

1. ny ordning av pensjonspremie for statlig tilsatte
2. redusert i tråd med regjeringens tiltak for avbyråkratisering og effektivisering
3. redusert med overføringen av AC Møller skole til Trondheim kommune.

Statpeds arbeid innenfor hørselsområdet er styrket med midler til kvalitetsutvikling av elevkurs, arbeid med tiltak knyttet til CI, tegnspråkopplæring for søsken, og oversettelse av veileder til tegnspråk.

I 2017 har etaten også mottatt tildelinger i forbindelse med nye oppdrag som oppdragsbrev knyttet til alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) og til modellutprøving Inkludering på alvor. Etatens samlede tildeling var 728,7 millioner kroner.

Etatens driftskostnader

Kostnadene til lønn og husleie, på til sammen 548 mill. kroner, utgjør 80,7 % av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21. Disse kostnadene er hovedtyngden av etatens drift, dette er naturlig for en etat som leverer kompetansetjenester. Vi forventer derfor ikke store endringer i kostnadssammensetningen for etaten.

Statped skal gi lik tilgang på tjenester til alle kommuner og fylkeskommuner, det medfører en utstrakt reisevirksomhet for våre ansatte. Reiseutgiftene beløpt seg til 26,5 mill. kroner. Det arbeides kontinuerlig med utvikling av alternative metoder for kompetansespredning til skoler, PPT og undervisningsinstitusjoner og med metoder for rådgivning med hjelp av videokonferanser og andre digitale løsninger.

Nærmere omtale av ressursbruk

Statped skal være en effektiv organisasjon og løpende vurdere hvilke tiltak som vil gi flere brukere gode tjenester. Det arbeides med dette på flere områder.

Som beskrevet i vår årsrapport for 2015 førte en utdatert distribusjonsordning av lydbøker til en gradvis reduksjon i utlån og dermed dårligere tjenester til barn og unge som har behov for lydbøker. Arbeid med ny distribusjonsordning startet i 2016 og løsningen ble tatt i bruk til skolestart høsten 2017. Skolene betalte tidligere for å få tilsendt lydbøkene, den nye distribusjonsordningen er digital og dermed gratis. Resultatet av tiltakene er en betydelig økning av antall distribuerte lydbøker. Fra om lag 30 000 utlån i 2016 til 78 000 i 2017.

I 2017 har vi også videreført arbeidet med å øke bruken av videokonferanser (VK). Opplæring av egne ansatte og innkjøp av VK utstyr har vært prioritert. Vi gjennomfører både veiledning av skoler, barnehager og PP-tjenester som videokonferanser. Teknologien gir også mulighet til å strøme kurs. Vi ser fortsatt at det er potensiale for å øke bruk av videokonferanse i samhandlingen med kommunene. Dette vil gi bedre tilgang til våre tjenester og kunne redusere antallet reiser. Det er imidlertid forskjell på tilgangen til utstyr i ulike kommuner, enkelte kommuner har ikke nødvendig utstyr. Det er også varierende kompetanse og forskjellig syn på om videomøter er en god møteform.

I 2017 er blant annet arbeidsseminarer, kurs i overgang barnehage – skole, God start kurs og fagdag for PP-tjenesten overført på VK. Vi har også strømmet foredrag fra konferanser slik at disse har fått større spredning.

Arbeidet med å videreutvikle en effektiv administrasjon av etaten har fått oppmerksomhet også i 2017. Etaten har vurdert om enkelte støttetjenester som kantinedrift og renhold skal driftes av etatens egne ansatte eller om tjenestene skal settes ut på anbud. Det er konkludert med anbudsutsettelse og dette arbeidet vil bli gjennomført i 2018.

[Kommentarer og forklaringer til vesentlige mer - og mindre utgifter/inntekter](#)

Etaten har en samlet mindreutgift på post 01 på 25,2 mill. kroner (3,7% av årets tildeling på posten) og post 45 på 6,4 mill. kroner. Disse mindreutgiftene er søkt overført til 2018. Mindreutgiftene er knyttet til faseforskyvninger i arbeid med nye oppdrag, der tildelingene ble gitt i november og desember. Det har også være faseforskyvning av etatens arbeid med digitalisering og den siste ombyggingen i forbindelse med eiendomsprosjektet.

Del IV: Styring og kontroll i etaten

1.1. Kommunikasjonsstrategi

I 2017 reviderte Statped kommunikasjonsstrategien, som gjelder for perioden 2017 til 2019. Strategien understøtter at alle ansatte har en viktig rolle i å spre kunnskap om fagområder og Statpeds seks innsatsområder. Strategien er kort og overordnet slik at alle ansatte kan identifisere seg med den. Den peker på noen sentrale mål og prioriterte målgrupper i etatens kommunikasjonsarbeid. Den beskriver også kort hvordan Statped har organisert kommunikasjonsarbeidet.

1.2. Etatens risikostyring og internkontroll

Statped benytter DFØs metode for risikovurdering. Det er gitt opplæring i metoden blant annet til lederne i etaten, og metoden legges til grunn i arbeid med rapporter og utarbeidelse av beslutningsnotater. Det etablerte internkontrollforumet bistår enhetene med informasjon og veiledning om internkontroll. Det er også etablert en rutine for registrering og oppfølging av avvik. De 29 avvikene som er registrert i 2017 er behandlet og dokumentert. Etaten har i 2017 utpekt et nytt personvernombud. Kriseberedskapsplanen er oppdatert og forenklet etter gjennomført beredskapsøvelse. Som støtte for linjelederne i arbeid med internkontroll er det utarbeidet et årshjul som foreslår månedlige tema til diskusjon i etaten. Som en del av internkontrollen er det etablert egen varslingsrutine. Det er mottatt en varslings i 2017. Denne er fulgt opp og avsluttet.

Statped har inngått en avtale med Deloitte om internrevisjon. De gjennomførte en undersøkelse i 2017 om ledernes vurdering av Statpeds mål og relevans for driften og oppgaveløsningen. Utdanningsdirektoratet gjennomførte en ekstern evaluering av omstillingen i Statped i 2017, det ble derfor besluttet å ikke gjennomføre ytterligere undersøkelser i regi av internrevisjonen i løpet av året. Avtalen om internrevisjon gjelder også i 2018.

1.3. Helse, miljø og sikkerhetsarbeid

Helse, miljø og sikkerhetsarbeidet er en del av det løpende internkontrollarbeidet. Det benyttes enhetlig mal for rutiner med ansvars plassering, og rutiner skal være universell tilrettelagt for å sikre tilgjengelighet til alle ansatte. Arbeidsmiljølovens krav om HMS er innarbeidet i internkontrollen i Statped.

Overordnede tiltak i 2017 har bl.a. vært kurs i sykefraværsoppfølging, HMS kurs, seminar for verneombud og HMS konferanse. Det samlede sykefraværet, inkludert egenmeldinger, var på 7,56 i 2017. Dette er en oppgang på 0,46 prosentpoeng fra 2016 hvor det samlede sykefraværet, inkludert egenmeldinger var på 7,10%.

Det samlede legemeldte sykefraværet for hele Statped i 2017 var på 5,91%. Dette er en oppgang på 0,38 prosentpoeng fra 2016, hvor det samlede legemeldte sykefraværet var på 5,53%.

Sykefraværet i etaten varierer mellom enhetene (regionene). Rutiner for oppfølging av sykefravær er etablert, følges tett opp i alle regioner og er tema i styringsdialogene mellom direktør og region- og avdelingsdirektørene. De fleste ledere og verneombud har deltatt på kurs i sykefraværsoppfølging.

Det er opprettet arbeidsmiljøutvalg (AMU) i regionene og ett for hele etaten. I AMU sitter representanter for ansatte og ledelsen. Disse dekker alle Statpeds aktiviteter i tråd med arbeidsmiljølovens kapittel 7. Ingen AMU melder særskilte forhold knyttet til dårlig arbeidsmiljø, og det er gjennomført vernerunder i alle regioner. I de tilfeller hvor det har vært aktuelt, har det vært gjennomført arbeidsplassvurderinger.

I Statped har vi ett hovedverneombud som er fast representert i Statped AMU. I tillegg har vi fire regionverneombud som er representert i de regionale AMU. Det er også verneombud ved alle Statpeds kontorsteder. Hovedverneombudets fokus i 2017 har i stor grad rettet seg mot å ivareta et godt arbeidsmiljø i en virksomhet under omstilling. Informasjon og involvering av lokale verneombud, regionale og sentralt AMU har stått sentralt.

I 2017 har Statped IDF vært deltagere med uttalerett, men ikke stemmerett, på Statped AMU. Dette for å sikre en bredere debatt og bedre informasjon spesielt knyttet til sykefravær og omstilling. Ordningen skal evalueres i 2018.

AKAN-utvalget er et underutvalg under AMU. AKAN-arbeidet i etaten har informasjonsmøter med både ledere og medarbeidere. AKAN-utvalget har informert om nettbasert Balance-Test og oppfordret ansatte til å gjennomføre testen. «Balance-testen» bevisstgjør hver enkelt i forhold til AKAN-temaer.

Brannvernøvelser gjennomføres på alle lokasjoner i etaten.

Medbestemmelse i Statped skjer i IDF-møter (informasjon, drøfting og forhandling). Hovedavtalen i staten (HA) regulerer arbeidstakernes medbestemmelse i virksomheten. Arbeidstakere representeres i disse møtene ved hovedtillitsvalgte fra YS, Akademikerne, Forskerforbundet, NTL og Utdanningsforbundet. I tillegg har hovedverneombudet uttalerett, men ikke stemmerett. Medbestemmelsesapparatet i etaten består av Statped IDF som arbeider på nasjonalt nivå. I tillegg har hver region sitt IDF og det samme har enhetene lagt under hovedkontoret.

1.4. Anskaffelser

Det er et hovedprinsipp at felles, nasjonale avtaler for anskaffelser, herunder også rammeavtaler, inngås sentralt. Det er utarbeidet maler, og gis støtte i anskaffelsesprosesser. Det er i 2017 tatt i bruk det elektroniske anskaffelsessystemet KGV Light, som ønskes videreutviklet for å sikre automatisering i arkiveringen. Det er bl.a. fokus på etisk handel og sosial dumping.

1.5. Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn og nedsatt funksjonsevne

Statped har i 2017 ansatt to personer med utenlandsk opprinnelse. Gjennom Statens traineeprogram, for personer med høyere utdanning med nedsatt funksjonsevne, har Statped tilsatt tre personer. I tillegg er fire andre kandidater med nedsatt funksjonsevne tilsatt i Statped i løpet av 2017, til sammen syv personer. Antallet er begrenset til de kandidatene som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne eller utenlandsk opprinnelse og ønsker at det skal tas med i betraktningen ved innkallelse til intervju.

Statped har tolk på arbeidsplass for ansatte som er brukere av tegnspråk, og har signert en samarbeidsavtale om tolk på arbeidsplass med NAV for å sikre denne tjenesten ytterligere.

1.6. Likestilling og tilgjengelighet; aktivitets - og redegjøringsplikten

Statped har stort fokus på universell utforming. Dette gjelder f.eks. både i tilrettelegging av arealer, samt i Statpeds kommunikasjonsarbeid for både personer med sansetap og for personer med kognitive vansker eller lærevansker. I arbeidet med ny kommunikasjonsplattform er det lagt vekt på å oppfylle kravene til AA-tilgjengelighet, slik det er fastsatt i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger.

I alle kunngjøringer om ledige stillinger, skriver Statped at alle kvalifiserte kandidater oppfordres til å søke stilling uavhengig av kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisk bakgrunn. Statped har imidlertid en skjev kjønnsfordeling, med et klart flertall av kvinner. Når det gjelder lønnsmasse sett i forhold til årsverk, så viser fordelingen at kvinner og menn har tilnærmet identisk andel av lønnsmasse som av stillingsandel. Statped ønsker en jevnere kjønnsfordeling og er oppmerksom på dette ved tilsetting, men erfaringen viser at kvinner er overrepresentert innen våre fagområder.

Ansatte i løpet av året		2017	2016	2015	2014
Kjønn	Mann	12	8	25	9
	Kvinne	77	39	84	62
	Sum	89	47	104	71
Intern/ekstern kunngjøring	Intern	33	0	2	5
	Ekstern	56	47	102	66
Alder	Under 21	0	0	0	0
	21-25	3	0	5	2
	26-30	18	9	23	9
	31-35	19	10	13	9
	36-40	11	5	14	15
	41-45	9	10	18	9
	46-50	11	5	16	13
	51-55	6	6	11	11
	56-60	4	1	4	1
	61-65	4	1	1	2
	Over 65	2	0	0	0
Andre IA-mål	Utenlandsk opprinnelse	2	3	2	0
	Funksjonsnedsettelse	7	2	2	1

1.7. Livsfaseorientert personalpolitikk

For å legge til rette for at eldre arbeidstakere står lenger i arbeid, gis tjenestefri med lønn tilsvarende tolv dager per kalenderår fra og med det år man fyller 62 år. Arbeidstakere har tilbud om seniorkurs i regi av Statens pensjonskasse fra og med det året de fyller 60 år.

1.8. Intern kompetanseutvikling

Statped har i 2018 igangsatt et kompetanseutviklingstiltak. Dette skal gå over en 3-års periode, og er for alle ansatte. Tiltaket er kalt *Teknologiprogrammet* og skal bidra til å sette etaten i stand til å ta i bruk nye arbeidsmåter med digitale verktøy som et ledd i moderniseringen av etaten. Tiltaket omfatter alle ansatte og handler både om nye arbeidsmåter internt i Statped men også hvordan digitale verktøy kan gi en mer fleksibel tjenesteutøvelse.

Kompetanseutviklingstiltaket er bygget opp i følgende faser:

- SMART læring (NTNU) for alle ledere og tillitsvalgte - gjennomført våren 2017:
Dette er et e-læringskurs i regi av NTNU. Målet med kurset var å finne ut hva som finnes av e-læringstiltak innenfor tema Teknologi, og vurdere om dette var et kurs vi kunne kjøre for alle Statped ansatte. Det ble besluttet at Statped måtte ha et eget skreddersydd tiltak.
- E-læring Office 365 – påbegynt 2017, løpende opplæring i hele etaten
- Delingskonferanse for alle ansatte - gjennomført høsten 2017:
I november samlet vi alle ansatte på Gardermoen for å markere et skifte i etaten med fokus på digitale arbeidsmåter og metoder.
- E-læringskurs i digital kompetanse, utvikling av innhold i samarbeid med Universitetet i Agder 2017. Dette vil være et skreddersydd kurs for etatens ansatte med oppstart våren 2018

1.9. Eiendomsprosjektet

Siden starten av omstillingsperioden og frem til utgangen av 2017 har Statped avviklet 18 kontorlokasjoner, og sitter igjen med tilpassede arealer på 14 lokasjoner (reduert med 29.277 m²). De nye fysiske rammene er tilpasset Statpeds behov for arealer til kurs, digitale løsninger og kontorfellesskap som bl.a. sikrer kompetansedeling og tverrfaglighet. I Oslo, Hovseter, var det noe forsinkelser i byggeprosessen, men samlokalisering på Hovseter ble gjennomført før sommerferien. Arealer i Vitaminveien 1 på Storo klargjøres for overlevering til utleier i mai 2018, og de siste arealtilpassinger er planlagt på Hovseter og vil ferdigstilles i løpet av våren 2018.

1.10. Personvernombud

Personvernombud er et viktig virkemiddel for å sikre korrekt behandling av personopplysninger ved Statped, og dermed sikre tilliten blant brukere, ansatte, samarbeidspartnere og publikum. Nytt personvernombud for Statped ble godkjent av Datatilsynet høsten 2017. SND vil fortsatt være personvernombud for forskningsprosjekter.

1.11. Årets fellesføringer

Effektivisering

Statped skal arbeide systematisk med å utnytte tildelte ressurser bedre og øke produktiviteten. Digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester (digitalt førstevalg) er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet, sammen med f.eks. omorganisering, prosessforbedring og annen bruk av teknologi.

Statped skal gi likeverdig tilgang til etatens tjenester, i hele landet. Digitalisering kan bidra til å nå dette målet, og vil samtidig være et verktøy for å videreutvikle Statped som et ressurs- og kompetansesenter. For å gi arbeidet med digitalisering i Statped tilstrekkelig fokus, ressurser og prioritet etablerte etaten i 2017 et digitaliseringsprosjekt. Prosjektet skal drive nyskaping, utvikling, utprøving og modellering av prosesser og verktøy, mens selve implementeringen av digitaliseringsarbeidet skal skje i linjeorganisasjonen. Prosjektet skal blant annet levere en strategi for digitalisering i Statped, som skal gi retning for arbeidet slik at etaten tidlig kan ta i bruk verktøy som gjør at Statped kan levere tjenester av høy kvalitet, effektivt og presist, i tråd med statlige føringer.

Digitaliseringsarbeidet i Statped griper inn i hele virksomheten. Alle medarbeidere har fått mulighet til å spille inn forslag til arbeidsprosesser og -områder som kan være gjenstand for digitalisering for å heve både kvalitet og effektivitet på tjenestene vi yter til brukere og samarbeidspartnere. Det har vært stor interesse for å bidra i dette arbeidet, og nærmere 70 medarbeidere var per 31.12.2017 involvert i prosjektet på ulike måter. Videre har intern kompetanseheving vært en prioritet i 2017, da det anses som et av suksesskriteriene for å lykkes med digitaliseringsarbeidet. Høsten 2017 ble Office 365 implementert i Statped blant annet for å bidra til mer effektiv samhandling både internt og eksternt.

Fem delprosjekt inngår i prosjektet:

- P1 Teknologiprogrammet: skal bidra til intern opplæring i digitale verktøy, bl a implementering av Office 365 og videre kompetansegivende opplæring i grunnleggende digitale ferdigheter for alle ansatte.
- P2 Digitalt tjenesteforløp: retter fokus mot kjerneaktiviteten i Statped – tjenesteyting – og skal bidra til å digitalisere prosesser i tjenesteforløpet bl a ved hjelp av tjenestedesign-metodikk
- P3 Digital læringsarena: skal utvikle konsept for produksjon av digital kunnskapsformidling, og prøve ut et bredt spekter av format og formidlingsmetoder og anbefale framtidige prosesser og format for produksjon og publisering på statped.no
- P4 Statped.no som digitalt ressurs- og kompetansesenter: skal utvikle Statpeds digitale kanaler for samhandling og interaksjon med eksterne aktører og utvikle nye samhandlingsverktøy
- P5 Interaksjon og samhandling internt: Skal utvikle Statpeds digitale kanaler for samhandling og interaksjon internt i organisasjonen, og utvikle nye samhandlingsverktøy.

Lærlinger

Statped har i perioden 2014 - 2017 hatt lærlinger i barnehagen og skolen. Det var inngått avtale også for inneværende skoleår, men den måtte avbrytes grunnet sykdom. Statped har vurdert muligheten for å øke antallet lærlinger i mat- og restaurant fag. Vi oppfyller imidlertid ikke kravene for å bli godkjent som opplæringsplass innen dette fagområdet, og har derfor foreløpig ikke hatt mulighet til å øke antallet lærlinger. Vi tar imot studenter innenfor våre fagområdet og tar også imot elever og studenter som er syns- eller hørselshemmede som trenger praksisplasser i forbindelse med studier.

Skoleår	Antall lærlinger
2015/2016	1
2016/2017	2
2017/2018	0

Sikkerhet og beredskap

Statped gjennomførte i mars 2017 en kriseberedskapsøvelse som involverte toppledergruppen, samt enkelte andre medarbeidere. Øvelsen ble gjennomført med ekstern bistand. Overordnet sett var målet å teste hvorvidt Statpeds planverk er godt nok og hvordan organisasjonen benytter det i en øvelse. Hensikten med øvelsen var å få fokus på kriseforståelse og -organisering, medie- og budskapshåndtering og pårørende håndtering i forbindelse med forskjellige typer hendelser, samt å få testet ut dialog og grensesnitt mellom enheter og nivåer i organisasjonen. Resultatet og erfaringene fra øvelsen har gitt verdifull input til hvordan planverk m.m. bør forbedres, forenkles og kompletteres. Den samlede vurderingen var at krisehåndteringen fungerte bra, men at det var områder som bør utvikles videre. Dette arbeidet er godt i gang.

Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen har tre hovedmål med 5 tilknyttede tiltaksområder. Fokus er bl.a. tillit til at systemer og nettverk er pålitelige og i tråd med regelverk, at utfordringsbildet i den tekniske utviklingen er kjent, samt at etaten har kompetanse og bevissthet om informasjonssikkerhet. Disse områdene inngår også som en del av Statped internkontrollsystem og det arbeidet som er gjort i 2017 (og som vil fortsette i 2018). Internkontrollsystemet har rutiner knyttet til personvern og informasjonssikkerhet, herunder avvikshåndteringssystem. Arbeidet med gjennomgang av alle rutiner på området for å sikre at disse er i tråd med ny EU-forordning vil fortsette i 2018.

Statpeds IKT avdeling (SIKT) har fortløpende fokus på sikkerhet i den løpende driften av systemene. For personsensitive data o.l. har Statped fortsatt egne servere for systemene Fabris (brukerarkiv) og ePhorte (saksarkivsystem). Fabris vurderes og utvikles jevnlig i forhold til funksjonalitet og sikkerhet i egen organisasjon, og det er tidligere år gjort ROS-analyser for disse systemene. Det har i 2017 ikke vært indikasjoner på sikkerhetsbrudd i form av hendelser eller vesentlige avviksmeldinger knyttet til disse systemene. I 2017 har Statped tatt i bruk Microsoft Office 365. Staten har også tatt i bruk Workplace, som en intern informasjons- og kommunikasjonskanal. Det er gjennomført ROS-analyser av systemene av en tverrfaglig arbeidsgruppe og tiltak følges opp løpende. Det har vært ekstern advokatvurdering av avtalene for Office 365 og for Workplace, for å sikre at disse er i tråd med regelverk på området. Det har også vært dialog med Datatilsynet om løsningene.

Det er utarbeidet rutiner, og det blir gitt løpende tips på Workplace for å sikre gode holdninger og kunnskap om bruk av bl.a. skytjenester og systemene. Høsten 2017 ble det gjennomført en questback undersøkelse blant alle ansatte med spørsmål og tema om personvern og informasjonssikkerhet. Dette ble deretter tema på på Delingskonferansen i november der de fleste ansatte deltok. Informasjon og kompetanseheving på området vil fortsette å ha ekstra fokus våren 2018.

Det er videre gjennomført ROS-analyse i forbindelse med oppgradering til ePhorte5, samt tilgang til Norsk helsenett og Kvalitetsregister for LKG.

Statped har i 2017 etablert et digitaliseringsprosjekt for å realisere regjeringens føring om bl.a. digitalt førstevalg. I den forbindelse er det etablert egen ressursgruppe med Statpeds personvernombud, informasjonssikkerhetsansvarlig og representant fra kommunikasjonsavdelingen for å sikre tilstrekkelig fokus og gjennomgang av personvern og informasjonssikkerhet av forslag i prosjektet. Ressursgruppa rapporterer til hovedprosjektet i digitaliseringsprosjektet og til styringsgruppa (direktørmøtet) for å sikre lederforankring av arbeidet.

Del VI: Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2017

Formål

Statped skal bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis mulighet til å mestre eget liv, å være aktive deltagere i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Statpeds hovedmål i 2017:

- Være en tydelig og tilgjengelig yter av spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner. Alle kommuner og fylkeskommuner skal få likeverdig tilgang til tjenester fra Statped.
- Videreutvikle spisskompetanse innenfor spesialpedagogiske fagområder og være en bidragsyter til kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring på disse områdene.
- Statped skal arbeide ut fra en helhetlig FoU-strategi for prioritering av områder for forskings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området, forankret i et samarbeid med universitet og høyskoler.

Statped ble organisert som en nasjonal etat 1. januar 2013. Statped er organisert i fire regioner og med en avdeling for læringsressurser og teknologi. Etatens hovedkontor har ansvar for å koordinere virksomheten og er plassert i Oslo. Staten hadde ved starten av 2017 to statlige skoler, AC Møller skole er i løpet av året overført til Trondheim kommune. 2017 har vært første ordinære driftsår etter omstillingsperioden.

Statped er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten for 2017 fra Statped til Utdanningsdirektoratet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet samt hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped fra Utdanningsdirektoratet. For inntekter knyttet til kapittel 3230 post 01 beregnes overhead i tråd med retningslinjer fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i brev av 29. mai 2006, og rundskriv F-35-02 Nytt reglement om forvaltning av eksternt finansiert virksomhet ved universiteter og høyskoler om disse institusjonenes samarbeid med andre rettssubjekt, utarbeidet av Utdannings – og forskningsdepartementet 20. desember 2002. Statped følger disse retningslinjene så fremt ikke den enkelte avtale med oppdragspartnerne spesifikt legger andre forutsetninger til grunn (slik rundskrivet også gir mulighet for).

Inntekter fra eksternt finansierte oppdrag som Statped påtar seg skal benyttes i henhold til de krav som avtales med ekstern oppdragsgiver. Det skal inngås avtale knyttet til hvert enkelt oppdrag.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Statpeds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Implementering og videre utvikling av internkontroll

I 2017 har fokus vært å implementere internkontroll i etatens enheter. Enhetene har gjennomført riskikovurderinger og opplæring. Arbeidet med internkontroll videreføres i 2018 som en del av etatens ordinære virksomhet. Etaten har i 2017 gjennomført en beredskapsøvelse og har etter denne arbeidet med å forenkle og utvikle beredskapsplanen.

Internrevisjonen har gjennomført en undersøkelse i 2017. Omstillingen av Statped er i løpet av 2017 evaluert av Deloitte på vegne av Utdanningsdirektoratet.

Samlet mindreforbruk (Note B)

I 2017 har Statped en samlet tildeling på utgiftssiden på 728,7 mill. kroner. Etaten har regnskapsført 688,8 mill. kroner på de samme budsjettkapitlene. Etaten en mindreutgift på post 01 på 25,2 mill. kroner (3,7% av årets tildeling på posten) og post 45 på 6,4 mill. kroner. Disse mindreutgiftene er søkt overført til 2018. Årsakene til mindreutgiftene er til dels knyttet til faseforskyvning av ombyggingsarbeider og arbeid knyttet til digitalisering av etaten, men også i stor grad at etaten er tildelt flere spesifikke oppdrag med øremerkede tildelinger på slutten av året. Aktivitetene vil derfor bli gjennomført i 2018.

Etatens driftskostnader – lønn og husleie (note 2 og del av 3)

Kostnadene til lønn (netto inkludert refusjoner) og husleie, på til sammen 548 mill. kroner, utgjør 80,7 % av etatens samlede kostnader på postene 01 og 21. Disse kostnadene er fortsatt en stor andel av etatens drift.

Eiendomsprosjektet har i omstillingsperioden lagt til rette for en arealeffektivisering, styrking av arbeidsprosessene blant annet med tanke på flerfaglig vurdering og et godt arbeidsmiljø. I 2017 er flytteprosessene for region sørøst avsluttet. Gjenstående arbeid er knyttet til avdeling for læringsressurser og teknologi. Ombyggingene har blitt noe utsatt grunnet behov for godkjenning fra Oslo kommune. Flyttingen vil gjennomføres i 2018. I etterkant av flytteprosessene er det også vært nødvendig å gjennomføre tiltak for ytterligere å redusere støy i landskapslokaler og enkelte mindre tiltak for å sikre godt arbeidsmiljø. Effekten av reduksjoner av antallet lokasjoner har imidlertid begynt å gi anledning til å styrke og utvikle etatens faglige arbeid.

Etaten har ved årsskiftet 50 pågående ansettelsesprosesser.

Kjøp av fremmede tjenester, arrangements og reisekostnader (note 3)

Som en del av arbeidet med å gjøre etatens kompetanse lettere tilgjengelig videreutvikles både ekstern nettside og intranett. Til dette arbeidet har vi også benyttet eksterne tjenester. Ny nettside ble lansert i juni 2017.

Kjøp av fremmede tjenester omfatter også blant annet kjøp av vikarer, tolking fra fremmede språk, levering av grafiske tjenester, enkelte IT-tjenester og andre områder der etaten ikke har kompetanse.

Etaten har arrangert fire nasjonale konferanser, Statpedkonferansen som fokuserer på fagutvikling og ny viten, lederkonferanse for PPT, konferanse for læremiddel og teknologiutvikling og brukerkonferanse. Bruerkonferansen er en del av Statpeds arbeid med brukervedvirkning. Brukervedvirkning gjennomføres på alle nivå i etaten og har som mål at brukernes opplevelser og vurderinger skal bidra til tjenesteutviklingen i etaten.

Som en avslutning av omstillingsperioden gjennomførte etaten også en fagfestival for alle ansatte og mange samarbeidspartnere. Ved dette arrangementet lanserte vi nytt målbilde for perioden 2017-2022. Arrangementene er en viktig del av å spre organisasjonens kompetanse. Totalt har etaten brukt 16,3 mill. kroner til arrangementer.

Statped skal gi lik tilgang på tjenester til alle kommuner og fylkeskommuner, det medfører en utstrakt reisevirksomhet for våre ansatte. Reiseutgiftene beløpt seg til 26,5 mill. kroner. Det arbeides kontinuerlig med utvikling av alternative metoder for kompetansespredning til skoler, PPT og undervisningsinstitusjoner og med metoder for rådgivning med hjelp av videokonferanser.

Investeringer (note 5)

I tråd med tydeliggjøring av konteringsregler har etaten investeringer i 2017 på totalt 21,6 mill. kroner. Årsaken til økningen fra 2016 følger av DFØs anbefalinger i «Veiledning til føringskontoplan» vedrørende føringer på kontogruppe 47,48 og 49.

Vår tolkning er at man uavhengig av varens verdi skal kontere PCer, servere mv. på disse kontogruppene så fremst utnyttbar levetid er 3 år eller mer. Det er altså levetiden som er styrende for om utgiften skal konteres i Klasse 4 eller i Klasse 6.

Mellomværendet med statskassen utgjorde 27,7 mill. kroner per 31. desember 2017. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Det er i tillegg balanseført 12,2 mill. kroner.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Statped. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2018. Beretningen er unntatt offentlighet, fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Statped nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, 14.03.2018

Tone Mørk
direktør Statped

Prinsippnote

Årsregnskap for Statped er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015.

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og tilleggskrav fastsatt av Utdanningsdirektoratet i Hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statped og i tildelingsbrevet for 2017.

Deler av Statpeds virksomhet finansieres gjennom eksterne oppdragsinntekter. Oppdragene inntektsføres over kap 3230 post 01, og utgiftene for oppdragene føres på kap 0230 post 21. Inntekter og utgifter for oppdrag skal være i balanse. For oppdrag inngås det avtaler med oppdragsgivere. Oppdragene er ofte flerårige og bevilgning for aktiviteter som skal gjennomføres i et annet budsjettår balanseføres ved årsavslutningen. Utgifter til administrasjonskostnader dekkes gjennom beregning av overhead. Det er utarbeidet en intern rutine for oppfølging av oppdrag.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5. Sumlinjen Netto rapportert til bevilgningsregnskapet er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Statped, som ordinært forvaltningsorgan (bruttobudsjettet virksomhet) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Alle regnskapstall er i hele tusen.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Statped har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som etaten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Statped står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev fra Utdanningsdirektoratet og tillegg til tildelingsbrev for hvert kapittel/post.

Statped har ikke mottatt fullmakt til å belaste andre virksomheters kapitler i regnskapet.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Statped har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Etaten har en trekkrettighet for disponible tilde-linger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindretgift
0230	Driftsutgifter	01		A,B	669 402	643 477	25 925
0230	Spesielle driftsutgifter	21		A,B	41 441	35 902	5 539
0230	Større anskaffelser og vedlikehold	45		A,B	12 171	5 723	6 448
0220	Utdanningsdirektoratet - Spesielle driftsutg	21		A,B	1 910	1 910	0
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa	21		A,B	3 800	1 790	2 010
<i>Sum utgiftsført</i>					728 724	688 802	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3220	Salgsinntekter	02		A,B	1 207	1 088	-119
3230	Oppdragsinntekter	01		A,B	41 441	35 902	-5 539
3230	Salgsinntekter	02		A,B	10 048	10 917	869
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	949	
5700	Arbeids giveravgift	72			0	56 229	
<i>Sum inntektsført</i>					52 696	105 084	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

583 718

Kapitalkontoer

60093501	Norges Bank KK /innbetalinger					73 801	
60093502	Norges Bank KK/utbetalinger					-660 290	
702962	Endring i mellomværende med statskassen					2 771	
<i>Sum rapportert</i>						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2017	31.12.2016	Endring
702962	Mellomværende med statskassen	-27 716	-30 487	2 771

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
022021		1 910	1 910
022621		3 800	3 800
023001	5 884	663 518	669 402
023021		41 441	41 441
023045	3 072	9 099	12 171

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter/ mindreinntekt(-) iht. merinntektsfullmakt	Ondisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
023001		25 925	-675	25 250				25 250	(5% av årets tildeling i note A)	
022021		0		0				0	(5% av årets tildeling i note A)	
023021	"kan nyttes under post 01"	5 539		5 539	-5 539			0	(5% av årets tildeling i note A)	
022621	"kan overføres"	2 010		2 010				2 010		
023045	"kan overføres"	6 448		6 448				6 448	(Sum årets og fjorårets tildeling)	

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Statped's bevilgning på kapittel 230, post 45 er gitt med stikkordet "kan overføres". Mindreforbruket er søkt overført til 2018.

Kapittel 226, post 21 er i saldert budsjett 2017 bevilget med "kan overføres". Tildelingen fra Udir til Statped inneholder ikke dette stikkordet.

Stikkordet «kan benyttes under»

Kapittel 220, post 21 er bevilget med stikkordet "kan nyttes under post 70" i saldert budsjett for 2017. Tildelingen fra Udir til Statped inneholder ikke dette stikkordet.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Statped har avgitt belastningsfullmakt til fylkesmannen i Hedmark på 700 000 kroner. Fylkesmannen har rapportert forbruk på 675 000 kroner.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Kapittel 230, post 01 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3230, post 02. Mindreutgift krever tilsvarende mindreinntekt. Mindreforbruket er søkt overført til 2018.

Kapittel 230, post 21 kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3230, post 01. Mindreutgift krever tilsvarende mindreinntekt.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

Tall i hele tusen

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	30 962	30 647
Salgs- og leieinnbetalinger	1	16 943	23 299
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		47 905	53 947
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	474 385	434 282
Utbetalinger til lønn	3	192 806	213 073
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		667 192	647 355
Netto rapporterte driftsutgifter		619 287	593 409
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	2	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		2	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	21 587	7 753
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	24	18
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		21 611	7 771
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		21 609	7 771
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		949	1 029
Arbeids giveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		56 229	51 681
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-57 178	-52 710
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		583 718	548 470

Oversikt over mellomværende med statskassen **

	2017	2016
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	70	212
Kasse	0	2
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-15 671	-17 458
Skyldige offentlige avgifter	99	-14
Annen gjeld	-12 214	-13 228
Sum mellomværende med statskassen	8	-30 487

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	719	372
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	22 063	20 087
Tilskudd fra EU	612	551
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	4 520	5 598
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	1 626	3 657
Andre tilskudd og overføringer	1 422	382
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	30 962	30 647
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Refusjoner undervisning	4622	4464
Innbetaling vedrørende skole, barnehage	1774	3152
Kursinntekter	4447	5918
Inntekter fra fremleieavtaler og andre leieinntekter	686	1175
Inntekter fra salg av læremidler	2579	6409
Inntekter fra salg av publikasjoner	1096	940
Andre salgsinntekter	1739	1241
Sum salgs- og leieinnbetalinger	16 943	23 299
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	47 905	53 946

Tilskudd fra statlige virksomheter gjelder Helse Nord til arbeid for døvblinde og prosjekt penger fra Nasjonalbiblioteket (1 mill) og DIFI (2,4 mill)
 Årsaken til nedgangen i leieinntekter er at vi ikke lenger fremleier lokaler i Statped vest, fordi de er tilbakelevert Statsbygg. Vi betaler ikke lenger leie for disse lokalene.
 Nedgang i tilskudd fra kommunale etater skyldes at vi ikke lenger fakturerer spesialpedagogiske tjenester til Trondheim kommune.
 Nedgang i innbetalinger vedrørende skole og barnehage skyldes at Trondheim kommune overtok driften av skolen 1. juli 2017.

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	390 515	402 058
Arbeids giveravgift	56 229	51 681
Pensjonsutgifter*	45 599	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-25 873	-27 345
Andre ytelser	7 915	7 889
Sum utbetalinger til lønn	474 385	434 282
Antall årsverk:	674	721

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	74 023	89 928
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	3 778	757
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	11 628	12 678
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	4 286	4 245
Mindre utstyranskaffelser	7 420	6 133
Leie av maskiner, inventar og lignende	8 246	8 472
Kjøp av fremmede tjenester	19 240	21 100
Reiser og diett	26 457	30 029
Øvrige driftsutgifter	37 728	39 732
Sum andre utbetalinger til drift	192 806	213 073

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

Tall i hele tusen

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	2	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	2	0

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	23	18
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	24	18

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

Tall i hele tusen

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	498	279
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	312	-40
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	20 776	7 514
Sum utbetaling til investeringer	21 587	7 753

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Tall i hele tusen

	31.12.2017 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2017 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	536	0	536
Andre fordringer	70	70	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	423	-423
<i>Sum</i>	606	493	113
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-18 974	0	-18 974
Skyldig skattetrekk	-15 671	-15 671	0
Skyldige offentlige avgifter	99	99	0
Annen kortsiktig gjeld	-13 279	-12 214	-1 065
<i>Sum</i>	-47 825	-27 786	-20 039
Sum	-47 219	-27 293	-19 926

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i	Balansført verdi i
					selskapet	regnskap*
<i>Aksjer</i>						
Selskap 1						
Selskap 2						
Selskap 3						
Balansført verdi 31.12.2017						0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Del V: Vurdering av framtidsutsikter

Høsten 2017 la regjeringen fram sin digitaliseringsstrategi for grunnskolen. Strategien viser til at Statpeds kompetanse og veiledningsapparat må sees i sammenheng med øvrig arbeid for digitalisering av sektoren og utnyttes til å øke kompetansen i sektoren om hvordan digitale læremidler og hjelpemidler kan bidra til økt inkludering. Vi vil fortsette å utvikle og spre kunnskap om å bruke teknologi og læringsressurser for å gi tilpasset opplæring i et inkluderende miljø. Vi fortsetter også digitaliseringsarbeidet slik at vi blir mer ressurseffektive og tilbyr tjenester i tråd med omgivelsenes behov.

Mange forhold vil påvirke det spesialpedagogiske området framover. Blant annet har både Nordahl utvalget, som skal komme med råd om framtidens organisering av tilrettelagt opplæring, og Hagen utvalget som har vurdert hvilke statlige oppgaver som kan legges til fylkeskommunene foreslått endringer som kan få konsekvenser for Statped. En politisk behandling av rapportene kan endre rollene til både PPT og Statped fremover.

Vi kan forvente at kommuner og regioner blir styrket. Med økt kompetanse kan kommuner og fylker løse flere oppgaver og yte flere tjenester. Det vil imidlertid ikke være tilstrekkelig fagkompetanse på flere av Statpeds fagområder til at disse kan spres til kommuner og fylker. Vi ser likevel et framtidig behov for en instans som utvikler fagspesifikk, didaktisk, relasjonell og kontekstuell kompetanse knyttet til brukergrupper som trenger særskilt tilrettelegging. I et fremtidsbilde vil Statped være en garantist for spisset kompetanse og kunnskap på smale fagfelt.

Statped trenger en omfattende nyrekruttering de neste årene. Vi opplever et generasjonsskifte, og erfarer at det er utfordrende å rekruttere medarbeidere som er erfarne, har spesifikk fagkompetanse og god formalkompetanse. Risikoen for kompetansetap på sårbare områder må løses både ved kompetanseheving internt, samtidig som vi vil ha dialog med UH-sektoren om hvordan vi sammen kan øke rekrutteringsgrunnlaget.

Statped sitt nye målbilde for 2017-2022 *Inkludering lønner seg*, gir tydelig retning for arbeidet fremover. De seks innsatsområdene ligger til grunn for det daglige arbeidet og de langsiktige satsingene. Etaten har engasjerte og dyktige medarbeidere som ønsker å fortsette arbeidet med å bidra til inkluderende og tilrettelagte læringsmiljø der alle får ta ut sitt fulle potensial.

Vedlegg 1 Faste oppdrag

Statped som tjenesteyter

Statped og kommuner/fylkeskommuner

En ny og revidert mal for rammeavtale er utarbeidet, og ny strategi for samhandling med kommuner er utarbeidet i 2017, se omtale under Delmål 1.3 Det er en klar ansvars- og oppgavedeling mellom Statped og samarbeidspartnere i tjenesteytingen. Statped har prioritert å utvikle samarbeidet med kommuner og fylkeskommuner i 2017. Som rapportert til 2. tertial vurderer vi at et tettere samarbeid med kommuner og fylkeskommuner gir positiv effekt når det gjelder utvikling av kompetanse lokalt og samarbeid på tvers av kommunegrenser, skaper større nærhet mellom Statped og kommune, samt bidrar til riktige tjenester til rett tid. For at vi fremover skal kunne være sikrere på hvilken effekt våre tjenester gir er det nødvendig å innarbeide rutiner for evaluering av tjenestene. Se omtale under Delmål 1.1 Statped leverer tjenester med god kvalitet.

Tettere dialog med PPT underveis i søknadsprosessen har vært prioritert i 2017. Dette mener vi har ført til en økning i antall flerfaglige vurderinger og færre avslag på søknader samt skapt en større nærhet til kommunenes behov for tjenester.

Tidlig innsats har vært et prioritert område også i 2017. Prioritering av de yngste barna, med fokus på inkluderende opplæring, forventes å bidra til å bremse utvikling av lærevansker og skape ytterligere bevisstgjøring om inkludering av disse barna i kommunene. Det er derfor positivt at ventetiden både saksbehandlings- og ventetid er kortest for de yngste barna.

Bruk av relevant statistikk fra interne og eksterne kilder i samhandling med kommuner og fylkeskommuner gjør at vi kan foreta bedre analyser, og prioritere og samordne innsatsen.

Som rapportert i 2. tertialrapport viser etterspørsel på enkelte fagområder (eksempelvis EHS), at det fortsatt er behov for å gjøre Statpeds tjenester bedre kjent. I tillegg vil vi prioritere å utvikle tjenester og spisskompetanse innad i Statped på temaer som matematikkvansker og nevrobiologiske vansker, der det er stor etterspørsel i kommunene.

Knutepunktskoler

Det er seks fylkeskommunale videregående skoler som har et spesielt tilrettelagt og organisert tilbud for hørselshemmede. Knutepunktskolene er spredt rundt i landet (Oslo, Sandefjord, Stavanger, Bergen, Trondheim og Bodø).

Statped har deltatt aktivt i de halvårlige samlingene for de fylkeskommunale knutepunktskolene. Det er Briskeby som har primæransvaret for å organisere samlingene. Samlingene oppleves som en nyttig arena for nettverks- og relasjonsbygging, erfaringsdeling og felles kompetanseheving. Det vurderes som en god møteplass for knutepunktskolene, Briskeby og Statped.

Heltidsopplæring

A.C. Møller skole ble overført til Trondheim kommune 1.07.2017. Med overføring av A.C. Møller skole til Trondheim kommune gjenstår kun en skole i Statped's portefølje, Skådalen skole for døvblindfødte.

Skolen gir opplæring etter opplæringsloven med forskrifter for døvblindfødte elever. Målene for skolen er å gi opplæring av høy kvalitet ut i fra de kompetansemålene som framkommer av LK06- Kunnskapsløftet med særskilt tilpasning av elevenes individuelle behov, beskrevet i sakkyndig vurdering og elevens individuelle opplæringsplan (IOP). Alle elever som har § 5-1 skal ha individuell opplæringsplan. Skolen bidrar til måloppnåelse innen sektormålene. Skådalen skole for døvblindfødte har 10 elever skoleåret 2017/2018.

Deltidsopplæring

Statped har levert sluttrapport fra arbeidet med en ny modell for deltidsopplæring, og er i gang med å følge opp tilbakemeldingene fra Utdanningsdirektoratet. Se for rapportering s. 33.

Tjenester til personer med kombinerte syns- og hørselstap

Personer med kombinerte syns- og hørselstap kan ha en synsrest, en hørselsrest eller begge deler, men tapet av sansene er ikke av en slik grad at personene identifiseres som døvblinde. Brukere som er under utredning for døvblindhet eller identifiserte som døvblinde får tjenester som Statpeds del av Nasjonal kompetansetjeneste for døvblinde. Denne tjenesten reguleres gjennom årlige avtaler med Helse Nord RHF.

Spesialpedagogiske tjenester til brukere med kombinerte syns- og hørselstap gis etter søknad fra PPT, både på individnivå og på systemnivå. Tjenestene er i hovedsak veiledning innen områdene kommunikasjon, mobilitet og tilrettelegging i opplæringen. Tjenestene gis til brukeren selv, deres familier, andre nærpå personer, ansatte i barnehage og skoler, det øvrige hjelpeapparatet og utdanningsinstitusjoner. Tjenestene gis som enfaglige eller flerfaglige i samarbeid med andre fagavdelinger i Statped.

Statpeds tjenester til barn og unge med kombinerte syns- og hørselstap er organisert under *Faglig enhet for kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet*, underlagt Statpeds hovedkontor. Faglig enhet for kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet har en unik kompetanse på utvikling og bruk av ulike former (sløyf dette) av kommunikasjon. Dette er en kompetanse som også kommer de øvrige fagområdene i Statped til gode.

Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK)

Statped har mottatt ett oppdragsbrev om ASK og startet planleggingen og gjennomføringen av oppdraget, se side 31.

Tegnspråk

Til tross for at andelen av Statpeds totale antall brukere som er tegnspråkbrukere er relativt liten ligger tegnspråk til grunn for og berører svært mange av Statpeds tjenester. Det gjelder f.eks. tegnspråkopplæringen for foreldre (*Se mitt språk* og *God start*), deltidsopplæring samt ulike tegnspråkkurs og læremiddelutvikling- og produksjon.

Samarbeidet med Språkrådet er videreført i tråd med samarbeidsavtalen. Tegnspråknettverket er en viktig premisseleverandør for det tegnspråksfaglige arbeidet i Statped. I løpet av 2. tertial ble ansvaret for helårsopplæringen i midt (A.C. Møller Skole) overført til Trondheim kommune.

Foreldreopplæring

Rapport oversendes til Udir. sammen med årsrapporten.

SEAD

Samisk spesialpedagogisk tjeneste (SEAD) er en landsdekkende tjeneste lagt til region nord. SEAD skal yte tjenester og tilby kompetanse til samiskspråklige brukere innen Statpeds fagområder, og sikre at Statped sitt tjenestetilbud baserer seg på god forståelse for samisk språk og kultur. SEAD arbeider, gjennom flerfaglig samarbeid med Statpeds regioner og enheter, med å gi et mer likeverdig spesialpedagogiske tilbud for samiskspråklige brukere. Statped har i 2017 gjennomført en evaluering av Strategi for Statped samiskspråklige arbeid og SEAD som landsdekkende tjeneste 2015-2017, og startet arbeidet med å revidere strategien for en ny periode for 2018 - 2020. Evalueringen, som var basert på interne og eksterne møter med et utvalg av PP-tjenester, kan sammenfattes kort:

- Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) er en forutsetning for at Statped skal kunne gi likeverdige tjenester til samiskspråklige barn og unge med særskilte behov
- Samiskspråklige læringsressurser verdsettes men kunne vært mer kjent i PP-tjenesten, skoler og barnehager. Det er også et stort behov for nye samiskspråklige læringsressurser, læremidler og kartleggingsmateriell
- Det er avgjørende at SEAD videreføres, er robust og samarbeider tett med Statped fagområder og tett med PP-tjenesten i tjenesteytingen av likeverdige tjenester
- SEADs kompetanse og tjenester må være synlig og tilgjengelig der det er behov for det og for dem som har behov av det
- SEAD samarbeider om kunnskapsutvikling - mye av det arbeidet SEAD gjør, deriblant utvikling av nye læringsressurser, er i høyeste grad et nybrottsarbeid, og innebærer et behov for tett samarbeid og felles kunnskapsdeling med ekspertise i UH-sektoren

SEAD har også arbeidet systematisk med å bygge opp et bredere innhold på Statped.no med fagartikler innen samiskspråklig spesialpedagogisk kompetanseområde og artikler om samiskspråklige læringsressurser og kartleggingsmateriell. Det er i Statped nord opprettet tre flerfaglig arbeidslag innen fagområdene Syn, EHS, SLV, Språk/tale og hørsel for å styrke Statped nords innsats til samiskspråklige brukere. Det er holdt møte med den regionale delen av SPSM i nord Sverige for å få til et samarbeid som også omfatter det samiskspråklige. Det er også holdt møte i Finland med samiskspråklige institusjoner om samiskspråklig opplæring. SEAD/Statped nord bidro med innlegg og deltakelse i paneldebatten ved konferansen «Gal mii birget / Nog klarar vi oss», som var arrangert av Nordens välfärdcenter som har ledet et større prosjekt om samer med funksjonsnedsettelse i de nordiske land.

SEAD/Statped har holdt samarbeidsmøte med RKBU nord med utveksling kompetanse og erfaring, koordinering av kompetanseheving for Statped nord innen RKBU arbeid om blant annet samiskspråklig målgruppe. Det er holdt kompetanseheving for PP-tjenesten i Tromsø om likeverdige tjenester for samiskspråklige barn og unge. SEAD har planlagt deltakelse i PP-ledernetverk i Nord-Norge for å kunne styrke innsatsen for målgruppen i nord, der nært samhandling med PP-tjenesten er en forutsetning for å kunne støtte skoler og barnehager i arbeidet med samiskspråklige barn og unge med særskilte behov. SEAD har også holdt forelesninger blant annet på UiT om samiskspråklige kartleggingsmateriell, Samisk høgskole for førskolelærerstudenter og PPU, og i Samisk foreldrekonferanse i Trondheim som var arrangert av FUB/FUG. Det er også gjennomført systemarbeid innen sørsamisk barnehage på Røros. SEAD har også hatt omfattende innsats i individ- og systemtjenester i et flerfaglig samarbeid med Statpeds enheter.

SEAD har i 2017 hatt flere pågående prosjekter for å utvikle læringsressurser og kartleggingsmateriell i fagområdene hørsel, SLV, Språk/tale og samisk. Prosjektene er finansiert av Sametinget.

- APP Lule- og sørsamisk skal være til hjelp for elever som strever med innlæring av grafem/fornem korrespondansen. Videre kan også elevene få lese enkle ord, og øve opp lesehastigheten. Sametinget er med på å finansiere prosjektet. Ferdigstilt i 2017.
- Logos (nordsamisk) er en databasert diagnostisk test med basis i nyere tids leseforskning. Logos inneholder tre ulike oppgavesett: ett sett for elever på 2.trinn, ett sett for elever på trinn 3-5 og et sett som er beregnet for elever på trinn 6 og voksne. Logos inneholder også forslag til pedagogiske tiltak. Vi er akkurat kommet i gang med standardiseringsarbeidet. Sametinget er med på å finansiere prosjektet. Ferdigstilles 2019.
- Fonemtestene (lulesamisk og sørsamisk) kartlegger systematisk barns språklyder og barns ordforråd. Dette gir grunnlag for å vurdere tiltak som eventuelt bør iverksettes om barnet har språkvansker. Sametinget er med på finansiering av prosjektet. Ferdigstilles 2018.
- APP Matematikk på nord-, lule- og sørsamisk omhandler de fire regningsartene. Elevene får velge hvilken regningsart de vil øve på, og hvilket nivå de vil ha. Dermed får elevene jobbe på sitt nivå. Sametinget er med på å finansiere prosjektet. Ferdigstilles juni 2018.

- Guldal Lale app (nordsamisk) støtter talespråkets utvikling for barn med hørselsvansker, og kan også anvendes av andre som holder på å tilegne seg språk. Kompleksiteten på ordene er bygd opp etter en bestemt progresjon slik at oppgavene etterhvert øker i vanskegrad. Sametinget er med på finansiering av prosjektet. Ferdigstilles våren 2018.
- APP Tegnordbok (nordsamisk) tilpasses/oversettes fra norsk til samisk. Tegnordboka har ca. 1 000 tegn. Samer bruker norsk tegnspråk, og ordene vil bli vist med tegn sammen med samisk skrift. Ferdigstilles 2018.
- Interaktiv samisk dukke (nord-, lule- og sørsamisk) har som mål å utvikle og stimulere barnets språk ved kommunikasjon og lek. Dukka vil ha moduler som blant annet inneholder lyder, alfabet, ord med kroppsdeler, rim og sanger. Ferdigstilles 2018.

Statped, nasjonale sentra og andre offentlige tjenesteytere

Statped samarbeider med Nasjonalt senter for lesing (Lesesenteret) om utviklingen av TRAS og har inngått en avtale med Nasjonalt senter for matematikk (Matematikksenteret) om bidrag i arbeidet med Realfagssatsingen. Statped samarbeider også med Nasjonalt senter for IKT i opplæringen og hadde eksempelvis felles arrangementer under Arendalsuka 2017 der tema var digitalisering som virkemiddel for en vellykket inkludering.

Statped og helseforetakene

Statped har inngått rammeavtaler med de regionale helseforetakene, bortsett fra HF Sørøst. I tillegg er det inngått samarbeidsavtaler mellom ulike helseinstitusjoner og Statpeds regioner. Samarbeidsavtalene omhandler tjenester innenfor det enkelte fagområde. Ett eksempel på en slik avtale er samarbeidsavtalen mellom St. Olavs hospital i Trondheim og fagavdeling syn i Statped midt. Avtalene skal sikre at brukere gis kort vei til spesialpedagogisk oppfølging etter medisinsk behandling. Det er etablert rutiner for Straks – tjenester på syns og hørselsområdet og det vurderes fortløpende behov for den type tjenester også på andre fagområder. Straks- tjenester er tjenester som har umiddelbar oppstart etter nyoppdaget eller medfødt hørsels – eller synstap, og krever ikke at lokal PP- tjeneste er koplet på. PP – tjenesten blir imidlertid alltid orientert om at tjenesten gis fra Statped. Lokal PP – tjeneste skal involveres i saken så raskt som mulig, og senest etter to måneder.

Statped har en samarbeidsavtale med Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser. Kompetansetjenesten er en nasjonal tjeneste som samordner alle ti kompetansesentrene for sjeldne diagnoser i Norge. Avtalen bidrar til å sikre gjensidig informasjon og fange opp behov samfunnet har for kompetanse. Statped sitter også i referansegruppen.

Statped har en egen avtale med Helse Nord om å gi tjenester til personer med døvblindhet og personer som er under utredning for døvblindhet. Denne tjenesten er del av Nasjonal kompetansetjeneste for døvblinde. Avtalen reguleres gjennom rammeavtale og årlig ytelsesavtaler. Statped er forpliktet gjennom avtalen å gi tjenester til 9 av landets fylker. Statped har organisert tjenesten som en Faglig enhet for kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet, underlagt hovedkontoret.

Statped har også innledet et samarbeid med Sunnaas sykehus og sitter i senterrådet for TRS sjeldne diagnoser.

Statped som kunnskaps- og kompetansespreder

Statped og kommuner/fylkeskommuner

Statpeds regioner deltar i fora der PP – tjenesten er med og bruker dialogen til å spre kunnskap om etatens tjenestetilbud. Felles møteplasser med PP-tjenestene og kommunene har en positiv effekt på samhandlingen. Begge parter får anledning til å ta opp forhold de er opp-tatt av, samt å rydde og avklare ansvar, rolle og oppgaver. PP-tjenesten gir også uttrykk for at det er lettere å ta kontakt når de vet hvem vi er. Dette gjør det også lettere å fange opp behov når det av ulike grunner oppstår problem lokalt.

Statped og arbeid med rammeplan og læreplaner

Statped har ikke mottatt oppdrag innenfor dette området i 2017.

Statpeds arbeid med læremidler og støtte- og veiledningsmateriell

Punktskriftbøker

Det har vært et år hvor det til tider har vært stor oppmerksomhet i media omkring punktskriftbøker på papir. Etter omleggingen av nyproduksjonen av punktskriftbøker i 2016, så tilstreber Statped at blinde elever skal få tilrettelagt samme lærebok som resten av klassen skal bruke i minst ett format. Bøkene skal fortrinnsvis være levert til skolestart. Til tross for at vi har fått et enklere og mer oversiktlig bestillingssystem over allerede tilrettelagte bøker og at det i 2016 ble produsert et høyt antall nye bøker fikk Statped omlag like mange ønsker i 2017 (som i 2016) om nyproduksjoner.

Langt flere elever på ungdomsskolenivå har ønsket å få bøkene både i elektronisk form og på papir. Det sterke fokuset på å få tilrettelagte punktskriftbøker i papirformat i tillegg til de ønsker boken i elektronisk form også på ungdomskolenivå, er en kapasitetsmessig utfordring for Statped. Fordi papirboken produseres i 6 punkt punktskrift og e-boken produseres med 8 punkt, i tråd med vedtatte standarder, kreves det ekstra ressurser å tilrettelegge boken i begge formater. Statped jobber med å finne verktøy som kan automatisere større deler av konverteringen fra e-bok til papirpunkt for å redusere omfanget av manuell tilrettelegging av punktskriftbøkene. Dette vil først få effekt for bokproduksjonen i 2019.

Statped har fortsatt en utfordring når det gjelder tilrettelegging av matematikk/realfag. Her er tilretteleggingsbehovet stort for hvert enkelt læreverk og det må gjøres prioriteringer ut fra kapasitet. Alle elever har imidlertid fått tilbud om alternativ læreverk for aktuelt fag og trinn.

Statped har økt fokus på hvordan vi kan effektivisere bokproduksjonen for å kunne levere en så god som mulig leveranse til alle elevene. Det har også i 2017 vært en balanse mellom produksjonsvolum og grad av tilrettelegging for at flest mulig elever skal få tilrettelagte lærebøker. Punktskriftbøker og lydbøker har til nå blitt tilrettelagt og produsert i ulike formater. For å effektivisere bokproduksjonen har Statped i 2017 arbeidet med å samordne produksjon av punktskriftbøker med lydbokproduksjon, der hvor bøkene er ønsket i begge formater. Grunnleggende oppmerkingsspråk i bøkene er nå den samme, og kan utnyttes til både lydbokproduksjon og punktskriftbøker. Dette gir også en bedre samkjøring av produksjon av punktskriftbøker og lydbøker.

Distribusjon av lydbøker og avvikling av gebyr for lydbøker

Statped lanserte *ny digital distribusjonsløsning for skolelydbøker* til skolestart høsten 2017 i samarbeid med NLB (nedlastning og streaming av lydbøker). Løsningen gjør det enklere for elevene å spille av lydbøkene på den plattformen de måtte ønske. Den nye løsningen inneholder både en løsning der skolen/lærerne kan administrere og organisere lån av skolelydbøker for sine elever og en løsning der eleven selv kan administrere sine boklån. Dette vil gi en langt større fleksibilitet for både skoler/lærere og elever. De som ønsker det kan fortsatt få tilsendt CD. Elevene kan gjennom den nye løsningen få tilgang til både skolebøker og folkebiblioteklitteratur på lyd.

Fra skolestart høsten 2017 ble det også gratis for skoler/elever å låne skolelydbøker. Statped har utover høsten 2017 deltatt på stand/utstillinger på flere ulike nasjonale konferanser for å informere om det nye lånetilbudet. Ved utgangen av året er det 2105 skoler og 11.906 elever registrert som brukere av Statped skolelydbok. I tillegg har 4145 lærere registrert seg for å kunne utforske bruk av systemet og bøkene med tanke på å veilede elevene lokalt.

Produksjon og tilrettelegging av eksamen og obligatoriske prøver

Når det gjelder konkrete leveranser på bestillinger fra Utdanningsdirektoratet på tilrettelagte prøver og eksamener både på tegnspråk- og punktskriftområdet, så vises det til rapportering i 2.tertial. Skoler med elever som bruker punktskrift, bestiller prøvene direkte fra Statped. I 2017 har det vært en markant økning i antall bestillinger av nasjonale prøver i punktskrift.

Det er etablert et tettere samarbeid mellom Udirs fagmiljøer som utvikler nasjonale prøver i lesing og regning og Statped. Hensikten med samarbeidet er å få tilrettelegging tidligere inn i prøveutviklingsprosessen og å sikre Statped tidlig informasjon slik at tilretteleggingen kan imøtekomme oppgavens intensjon så langt det er mulig. På et oppfølgingsmøte mellom Udir og Statped i august ble det bestemt å prioritere et samarbeid mellom Statped og Matematikksenteret i Trondheim med tanke på nasjonale prøver i regning 2019. Et samarbeid er deretter etablert og det er laget en felles plan.

Statped vurderer at det er positivt at vi nå har fått etablert et samarbeid med Matematikksenteret som utarbeider de nasjonale prøvene. Når Statped gjør endringer i tekst for å oversette en oppgave til punktskrift eller tegnspråk, må hensikten med oppgaven ivaretas. En dialog med Matematikksenteret om hva de enkelte oppgavene er ment å måle, er viktig for hvordan tilretteleggingen kan skje på en måte som ivaretar intensjonen med den enkelte oppgave.

UH – sektoren

Statped bidrar med sin fagkompetanse gjennom undervisning og veiledning til studenter. Statped tilbyr praksisplasser etter behov og ser det som et viktig arbeid i utvikling av det spesialpedagogiske fagområdet. I tillegg samarbeides det om fagdager for mastergradsstudenter hvor Statped presenterer seg og sine fagområder med eksempler på aktuelle tema og problemstillinger for studentenes mastergradsoppgaver, samt åpne fagseminarer. Studentene gis også anledning til å drøfte faglige problemstillinger med ansatte i Statped i forbindelse med arbeidet med mastergradsoppgaven. Det er etablert gode rutiner for dette samarbeidet med faste årlige møter.

Universitet og høyskoler har hovedansvaret for fagutvikling og utdanning av spesialpedagoger og andre utdanninger av betydning for Statpeds fagområder. Statped bidrar med vurderinger av hvilke kompetansebehov praksisfeltet har og medvirker i planleggingen av studier og fagplaner. Statped har god kjennskap til praksisfeltets behov for kunnskap og kompetanse innen det spesialpedagogiske fagområdet. Det er et ønske om at Statped i større grad kan bistå i utviklingen av studier og fagplaner.

Statped som kunnskaps- og kompetansebygger

Statpeds arbeid med læremidler og støtte- og veiledningsmateriell

Se rapportering under kunnskaps- og kompetansespredning.

UH- sektoren – FoU

Statped har et samarbeid med universiteter og høyskoler (UH) i arbeidet med å initiere og utvikle forsknings- og utviklingsarbeid som etterspørres i praksisfeltet eller om tema og problemstillinger som Statped ser det er behov for økt kunnskap om. I flere regioner har Statped etablert formelle og uformelle nettverk til UH-sektoren om tema med betydning for Statpeds fagområder. I 2017 har tre holdt 3 ansatte på med å gjennomføre et doktorgradsarbeid som ansatt i Statped med relevante temaer for praksisfeltet. Norges forskningsråd utlyser midler til forskning på temaer/områder som det er lite forskning på. Statped samarbeider her med universiteter og høyskoler i å utvikle søknader som ivaretar det spesialpedagogiske fagområdet.

Statped arbeider med små og sårbare grupper og det er et klart behov for å få mer kunnskap som kan bidra til et gode inkluderende læringsmiljø for denne gruppen barn og elever og voksne. Statped er ikke definert som en egen forskningsinstitusjon, det betyr at Statped er avhengig av et samarbeid med forskningsinstitusjoner når det utlyses midler til forskning gjennom Forskningsrådet. Det kan ha betydning for hvilke områder som får størst prioritet.

I løpet av omstillingsperioden har FoU arbeidet ikke vært like høyt prioritert som hovedmål 1 og 2. Fokus på FoU har imidlertid økt løpet av 2017 og nå som FoU avdelingen er etablert med FoU rådgivere som skal bistå regionene forventer vi også økt aktivitet fremover.

Denne høsten arbeider vi med en analyse og kartlegging av behovet for fremtidig behov for FoU - arbeid i Statped. Arbeidet gjøres i dialog med fagansatte, brukerorganisasjoner og samarbeidspartnere. Analysen vil gi grunnlag for ny prioritering av områder for FoU arbeid. Ny FoU Startegi ble vedtatt i starten av 2018.

Internasjonalt samarbeid

Vi samarbeider også utover landets grenser. I nord samhandler vi med aktører i andre nordiske land slik at vi sammen bidrar inn i det spesialpedagogiske feltet.

Vedlegg 2 Rapportering på annen styringsinformasjon:

Annen styringsinformasjon	Definisjon	Resultat 31.12.2017
Antall samarbeidsavtaler med helsesektoren. Hvem det er inngått avtale med.	Dette gjelder antall <i>underskrevne</i> avtaler. Samarbeidsavtaler Statped har inngått med helsesektoren. Kvalitativ vurdering av hvordan disse bidrar til å oppnå delmålet.	Helse Nord RHF Helse Vest RHF – Rammeavtale Helse Bergen HF – Seksjon for barnehabilitering – HUS Helse Bergen HF – Plastikkirurgisk avd. HUS – om LKG Helse Bergen HF – Øre-nese-hals – stemmevansker Helse Bergen HF – Øre nese Hals – høyresentralen Helse Bergen HF – Øye avdelingen HUS Helse Fonna HF – Rehabilitering, læring og mestring Helse Stavanger HF – Barnehabiliteringen Østerlide Helse Førde HF – seksjon barnehabilitering Oslo Universitetssykehus HF

		<p>Helse Midt-Norge St. Olavs Hospital, Klinikk for øre-nese-hals, kjevekirurgi og øyesykdommer Ålesund sjukehus, ØNH-poliklinikk Molde sjukehus, Øyeavdelinga Molde sjukehus, Avdeling for ØNH Sykehuset Levanger, Øre/nese/hals avdelingen Sykehuset Namsos, Øre/nese/hals avdelingen Kristiansund sjukehus, Øre/nese/hals poliklinikk Molde sjukehus, Øyeavdelinga Sykehuset Namsos, Øyeavdelingen St. Olavs Hospital, Klinikk for øre-nese-hals, kjevekirurgi og øyesykdommer St. Olavs Hospital, Barne- og ungdomsklinikken Samarbeidsavtale mellom Frambu, Universitetssykehuset i Oslo (Rikshospitalet), Statped sørøst syn, Norsk Spielmeier-Vogt Forening (NSVF</p>
--	--	--

<p>Andel søknader som overføres til annen region, fordelt på fagområder</p>	<p>Totalt antall saker som overføres til en annen region sett i forhold til totalt antall saker. Det skal fremgå av rapporteringen hvilke regioner overføringene skjer mellom. Typen saker og fagområder som er berørt, skal kommenteres.</p>	<p>Sammensatte læreversker: 1 (1,23 %) fra region nord til region midt. Språk tale: 2 (4.88 %) fra nord til region sørøst, 5 (8,62) fra region midt til region vest. Syn: 1 (2%) fra nord til region midt, 1 (1,72%) sak fra vest til midt og 2 (3,45%) fra vest til sørøst, 6 (2,99%) fra sørøst til midt. Kombinerte syns- og hørselsversker og døvblindhet: 1 (50%) fra region midt til region vest og 1 (50%) fra region midt til landsdekkende enhet for kombinerte syns og hørselsversker og døvblindhet 8 (57%) fra region sørøst til landsdekkende enhet for kombinerte syns og hørselsversker og døvblindhet. Hørsel: 14 (13,08%) fra region midt til hovedkontoret (deltid og rådgivning), 5 (2,3%) fra region sørøst til hovedkontoret og 1 (0,46%) fra region sørøst til region midt.</p>
<p>Andel søknader om landsdekkende tjenester som overføres til en annen region, fordelt på fagområder</p>	<p>Antall søknader om landsdekkende tjenester som overføres til en annen region, fordelt på fagområder, sett i forhold til totalt antall saker pr fagområde.</p>	<p>Språk/tale: 6 (1,69%) Syn: 8 (2,25%) Kombinerte syns- og hørselsversker og døvblindhet: 10 (47,62%) Hørsel: 20 (4,3%)</p>

Antall samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner		
Saksinngang for søknader og henvisninger om individbaserte tjenester per innbygger		1:2892